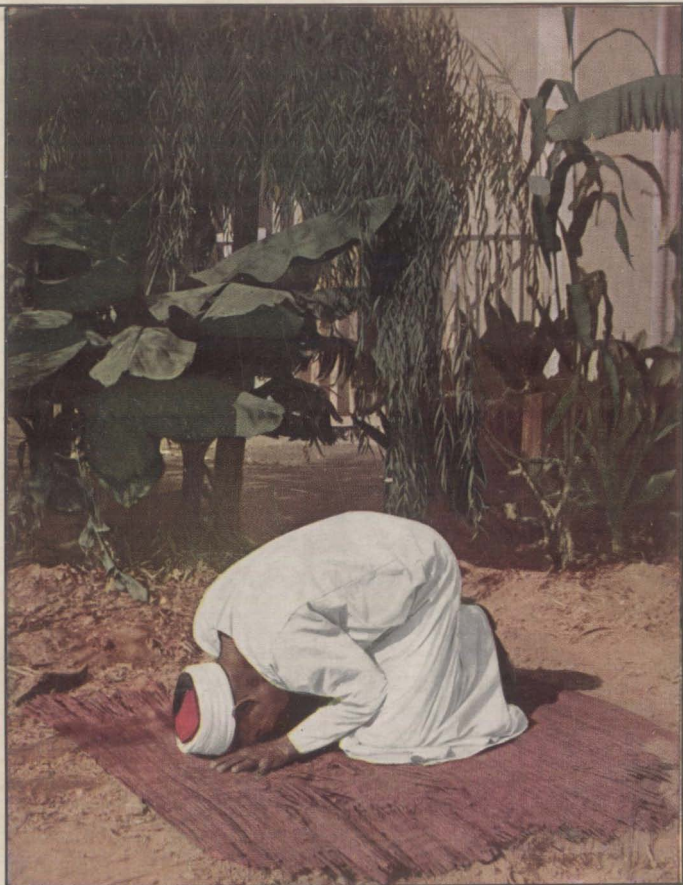

OPROEP TOT GEBED

DOOR SAMUËL M. ZWEMER

UITGAVE VAN J. H. KOK TE KAMPEN

OPROEP TOT GEBED

DOOR

SAMUEL M. ZWEMER

UIT HET ENGELSCHE VERTAALD

ONDER TOEZICHT VAN

Ds H. D. J. BOISSEVAIN

Secretaris van den Zendingsstudie-Raad

UITGAVE VAN J. H. KOK TE KAMPEN

*O God, voor Wien de wereld der Moslims
zich vijf maal daags eerbiedig nederbuigt, —
zie in genade neer op hare volken en open-
baar hun Uwen Christus. Amen.*

WOORD VOORAF

Zooals van een eenzame minaret in Mohammedaansche landen de regelmatig-herhaalde oproep tot gebed weerklinkt, zoo ook brengt dit boekje slechts ééne boodschap, doet het één, steeds herhaalden oproep hooren, hoewel van verschillende kanten: Maak u op tot gebed! Maak u op tot de overwinning! God is grooter dan allen, grooter ook dan alle moeilijkheden in de Mohammedaansche wereld. Hij is grooter dan hare ontzaglijke nooden. Hij is meerder dan ons hart, als het ons veroordeelt vanwege onze lauwheid of nalatigheid in den dienst der voorbidding. Wij stellen Gods almacht niet op de proef, voordat wij hebben gebeden om „het onmogelijke”.

De volgende bladzijden, welke eerst als hoofdartikelen in „The Moslem World” verschenen, zijn hier thans samengebracht, om ons allen samen te brengen tot eendrachtig gebed.

EEN MUEZZIN. ¹⁾

Cairo, Egypte.

¹⁾ Een uitroeper der gebedsuren.

HOOFDSTUK I

DE HUIDIGE CRISIS EN HET GEBED

De huidige toestand der Mohammedaansche wereld roept op tot gebed. Wij zijn ervan overtuigd, dat de in dezen tijd kennelijk gebleken onmacht der Christelijke Kerk, tegenover het groote vraagstuk der Evangelisatie onder de Mohammedanen, bovenal te wijten is aan het zwakke gebedsleven, zoowel in de moederkerk als in de vertakkingen, welke deze in andere landen heeft. De dienst der naastenliefde en die der medische Zending hebben nooit zulk een schitterende gelegenheid gehad om Mohammedaansche harten te winnen, als nu. Maar wij moeten niet vergeten, dat de allervoornaamste dienst die van het gebed is. Het gebed is aan ieder toegestaan, overal en altijd; het is een werking van Gods almacht. God is „machtig om overvloediglijk te geven boven al wat wij bidden of denken”. „Hij, die Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons allen heeft overgegeven, hoe zou Hij ons met Hem niet alle dingen schenken?” Het gebed heeft zichzelf bewezen als een kracht Gods om

bijna elke vesting te veroveren, elken slagboom te verbreken. Zou het dan onmachtig blijken om den slagboom der meest verstokte zielen te verbrijzelen en de in zonde en duisternis gevangenen in vrijheid te stellen? Hoeveel heeft God reeds gewrocht, sinds mannen en vrouwen begonnen zijn te bidden voor de landen van de Halve Maan! „Eer zij roepen, zal Ik antwoorden; terwijl zij nog spreken, zal Ik verhooren.”

De gewijzigde toestanden in geheel Noord-Afrika en het Nabije Oosten, waar ongekende mogelijkheden voor Evangelisatie zijn geopend, hebben alom de arbeiders op het Zendingsveld bemoedigd. In Perzië zijn teekenen van een rijpenden oogst waar te nemen. In Egypte bezoeken velen de Christelijke bijeenkomsten. Uit Turkije hooren wij van tal van geheime volgelingen. Een zendeling op Java schrijft: „Wij zien nu duidelijk, dat het Mohammedanisme zal overwonnen worden door het Evangelie, niet van den omtrek uit naar het middelpunt, doch van het middelpunt uit naar den omtrek”.

Maar in de koninklijke sfeer van het gebed voor de Mohammedaansche wereld is er noch middelpunt noch omtrek. Hierin zijn wij allen één en kunnen allen elkander versterken. Overwinning, waar ook behaald, geeft overal vreugde, en nederlaag of tegenspoed mag ons slechts op de knieën brengen. Elk hoofdstuk van dit boekje kan gebruikt worden als een middel tot gebed en als een dankzegging van hen, die het geheim des gebeds kennen. Dit geweldig probleem in zijn eenheid onder de oogen te zien; de ontzaglijke

afmetingen ervan te bestudeeren; zoowel den groei als den achteruitgang der Mohammedaansche wereld voor oogen te zien, hare uitbreiding in Afrika onder de heidenen en haar verlies aan kracht, gezag en leiderschap onder de beschaafde volken; haar sociale en moreele crisis gade te slaan onder allen, die met de Westersche beschaving in aanraking zijn gekomen, en dán te weten, dat het Evangelie van Jezus Christus de eenige oplossing is, — wat is dit alles anders dan een oproep tot gebed, de eisch tot een onversaagd, volhardend geloof? Wij mogen het lied van Maarten Luther wel tot het onze maken en daarbij indachtig zijn, dat alleen „ons geloof de overwinning is, die de wereld overwint.”

Mit unsrer Macht ist nichts getan;
Wir sind gar bald verloren.
Es streit' für uns der rechte Mann,
Den Gott selbst hat erkoren.
Fragst du, wer er ist?
Er heisst Jesus Christ,
Der Herr Zebaoth,
Und ist kein andrer Gott
Das Feld muss er behalten.

Geplaatst voor geweldige vraagstukken op eigen arbeidsveld, zich bewust van de onmetelijke terreinen, welke de Zending nog niet heeft betreden en van de honderden millioenen, die nog niet door haar zijn bereikt, *moet* een zendeling haast ontmoedigd worden en moet de uitgestelde hoop hem het hart wel krenken. Maar het geneesmiddel voor zulk een ontmoediging

is toch niet te vinden in bestudeering van de statistieken. De dingen, die volgens de wetten der „statistiek” onmogelijk zijn, zijn dikwijls mogelijk volgens de wetten der „dynamiek.” Tegenover de kracht des Levens beteekenen getallen en cijfers *niets*. „De dingen, die onmogelijk zijn bij de menschen, zijn mogelijk bij God.” In de worsteling om de opperheerschappij tusschen Islam en Christendom in „donker Afrika” staat de statistiek geheel aan de zijde der Moslims, maar de dynamiek aan de zijde der Christenen. Zij die gelooven in de beloften Gods, die den levenden Christus kennen en een breede visie op de verlossing der *wereld* hebben ontvangen, kunnen nooit den moed verliezen. Wij hebben aan onze zijde heel den onnaspeurlijken rijkdom van onzen God en Zijne almacht.

Het is onze diepste overtuiging, dat de groote zedelijke en geestelijke nooden der Mohammedaansche wereld en de voortgang van den Islam onder heidensche rassen een oproep tot de Christelijke Kerk beteekenen om te bidden, vurig en zonder ophouden; om met hoogen ernst te vragen, dat de Geest der genade en der gebeden haar geschonken worde in toenemende en overvloeiende mate.

HOOFDSTUK II

WAAR DE STEENEN SPREKEN

De openbare musea van Tunis en Algiers; de zinnebeeldige figuren van visch en duif en olijftak in de pasontdekte catacombën van Sus; de gebroken zuilen der verwoeste kerken, van Carthago af tot in de bergdorpen der Kabylen, zij allen leggen getuigenis af van een Noord-Afrikaansch Christendom, dat eens gebloeid heeft „als een boom, geplant aan waterbeken”. Toen kwam de sirocco uit Arabië en verkeerde die vruchtbare erve in een woestenij van den Islam — den „Tuin van Allah.” In plaats van den vijgeboom, de doorn; in plaats van den mirteboom, de distel; in steê van het „Magnificat”, de roep van den muezzin; in plaats van Cyprianus, Tertullianus en Augustinus met het Evangelie,.... Amru, 'Okba en de Senoesi met den Koran. De Christelijke Kerken van Noord-Afrika werden door den Islam niet alleen overwonnen, maar ook weggevaagd. Er zijn thans geen „Oostersehe” Christenen meer in Tripolis, Tunis, Algiers en Marokko. Alleen in Egypte is nog een overblijfsel te vinden.

Toch heeft God Zich niet onbetuigd gelaten. Waar menschelijke stemmen tot zwijgen werden gebracht, dáar roepen de steenen der muren en de balken der

ruïnes thans uit, dat Christus hier eens heerschappij voerde. Zal Hij er opnieuw heerschen?

Tijdens een onlangs gebracht bezoek kwamen wij onder den indruk van de welsprekendheid dier stille getuigen — de onuitwischbare oorkonden eener te vaak vergeten bladzijde roemrijke geschiedenis. Wie kan staan onder de twaalfde-eeuwsche poort van Bugia, waar Raymond Lullus de martelaarskroon verwierf, zonder te worden gedrongen tot een nieuwe beslissing? Wie kan de inscripties in de catacomben te Hadrumetum (Sus) lezen, die gewagen van den goeden Herder en van den vrede door het bloed des kruises, zonder zich te realizeeren, wát 't beteekent, dat al die gebeden van eeuwen her nog steeds niet verhoord zijn? Wie zou niet bewogen worden door de ruïnes van de groote kathedraal Damus el Karita te Carthago, met haar doopvont en de halfvernietigde kruisen, die nog de zuilen op het binnenhof der groote Kairwanmoskee sieren? En dan ten slotte, maar niet het minst, het gipsbeeld van Hieronymus in het museum te Algiers, zijn tombe in de kathedraal en zijn portret, geschilderd door de White Fathers te Maison Carrée — ook zij spreken luide.

Gij kent de geschiedenis van zijn martelaarschap? Tijdens een expeditie van het Spaansche garnizoen van Oran in 1540, werd een Arabische jongen gevangen genomen en met den naam Hieronymus gedoopt. Ongeveer acht jaar oud, viel hij opnieuw in de handen van zijn Mohammedaansche familie en werd

gedwongen als een Mohammedaan te leven tot zijn 25ste jaar. Maar de vlam van zijn vroeger geloof, eens ontstoken, kon niet meer worden uitgebluscht. Hij keerde uit eigen beweging naar Oran terug, vast besloten, als een Christen te gaan leven. In Mei 1569 vergezelde hij een troep Spanjaarden in een klein schip op een expeditie tegen de Arabische zeeroovers. Alle deelnemers werden gevangen genomen door een Moorschen zeeroover en naar Algiers gebracht. Daar werden alle pogingen aangewend door den Gouverneur — zelf een renegaat — en door de Mohammedaansche leiders om Hieronymus te bewegen, het Christendom te verloochenen. Toen hij standvastig bleef in zijn geloof, werd hij ter dood veroordeeld en volgens een wreed gebruik (dat sindsdien in Fez en Marrakesh meermalen is nagevolgd) levend ingemetseld in een blok ruwe steen, dat vervolgens in een der hoeken van het fort als bouwmetaal werd ingevoegd. Zijn handen en voeten werden met touwen vastgebonden en, met het hoofd naar beneden, onderging hij het gruwelijke vonnis.

Het oudste getuigenis van zijn martelaarschap is gegeven door Haedo, een Spaanschen Benedictijner monnik, die in 1612 een kaart van Algiers uitgaf. Hij wees daarop nauwkeurig de plaats aan en schreef: „Wij hopen, dat Gods genade Hieronymus eens zal verlossen uit deze plaats en zijn lichaam vereenigen met dat van vele andere heilige Christelijke martelaren, wier bloed dit land heeft gewijd.” In 1853 oordeelden de Franschen het noodig, het oude fort te

slechten en op den 27^{en} December werd, precies op de door Haedo aangewezen plek, het geraamte van Hieronymus gevonden. De beenderen werden begraven in de kathedraal. Men goot vervolgens vloeibaar gemaakt gips in de holte, door het lichaam van Hieronymus gevormd, en er ontstond een volmaakt zuivere afdruk, waarin niet alleen de trekken van den doodsstrijd op zijn gelaat, maar ook de insnijding der touwen en zelfs het weefsel van zijn gewaad zijn afgedrukt. Allen, die het museum bezoeken, Kabylen, Mooren en Europeanen staan verbaasd over dit zeldzaam zuivere gipsbeeld van den jongen Arabier in het uur van zijn doodsstrijd.

Ofschoon de volken van Barbarije lang hebben gewacht op den terugkeer van het Evangelie, staat thans het Kruis op hun bodem geplant. De Noord-Afrikaansche zendelingen, de zendelingen uit Zuid-Marokko, de Algiersche Zendingsbond — allen moedige voortrekkers — en nu ook de Methodistische-Episcopaalsche Zending met haar prachtige organisatie, sterke leiding en breeden blik, hebben de groote strategische centra bezet.

„Gezegend is hij, die komt in den naam des Heeren.” Indien Zijn boodschappers nú moesten zwijgen, de steenen zouden spreken. Noord-Afrika, zoo lang verwaarloosd, zoo zeer in geestelijken nood, zoo rijk aan beloften, het herinnert ons meer dan eenig ander Mohamedaansch land, dat wij bezochten, aan deze regelen: „Driewerf gezegend is hij, aan wien het gegeven is,

innerlijk ervan verzekerd te zijn, dat God juist dán tegenwoordig is, wanneer men Hem het minst ziet. Want recht is recht, sinds God God is, en de waarheid moet de overwinning behalen. Twijfelen zou verraad, aarzelen zonde zijn.”

De Evangelisatie van geheel Noord-Afrika is, met de tegenwoordige snelle verandering der sociale, intellectueele en politieke omstandigheden voor oogen, niet alleen mogelijk, maar ook dringend noodzakelijk. De deuren zijn geopend. De volken zijn overal ten hoogste ontvankelijk. Er is een schreiende behoefte aan versterking, aan mannen en vrouwen, die aan den oproep voor het opnieuw-planten der kerk van Christus in Noord-Afrika gehoor willen geven. En er is behoefte aan gebed.

HOOFDSTUK III

ONS WACHTWOORD EN DE ISLAM

„De Evangelisatie der wereld in *deze generatie*” is langen tijd het wachtwoord geweest voor de Zendingssactie. In vroeger dagen ontmoette het nogal critiek. In deze dagen wordt het echter verwaarloosd. Sommigen denken, dat het nooit de kracht had om het hart en het gemoed der menschen aan

te grijpen, omdat het een onmogelijk ideaal stelde, of althans een slecht omschreven ideaal. Anderen meenen, dat dit wachtwoord in de nieuwe periode na den wereldoorlog en onder den invloed van het meer naar voren brengen van de sociale beteekenis van het Evangelie, in andere termen moet vervat, of anders.... losgelaten worden. Het is dikwijls en verschillend uitgelegd, maar het is nog niet omgezet in *leven*. Onze Heiland zelf heeft het in deze woorden vervat: „Dit Evangelie des Koninkrijks moet eerst gepredikt worden in de geheele wereld tot een getuigenis, en daarna zal het einde zijn.” Wilden wij het in de Anglo-Saksische sfeer overbrengen, dan zouden wij moeten zeggen: *Breng nú aan allen de goede tijding.*

De Nieuw-Testamentische geschiedenis maakt melding van tenminste één leven, dat beheerscht en bestuurd werd door hetzelfde denkbeeld eener onmiddellijke, wereld-omvattende Evangelisatie. Toen de grootste van alle zendelingen zich tot een kleine en verachte groep van vervolgde Christenen in de hoofdstad der Romeinsche wereld richtte, omschreef hij zijn levens-ideaal in deze woorden:

„Zoo heb ik dan roem in Christus Jezus bij God zoodat ik, van Jeruzalem af en rondom tot Illyrie toe, de verkondiging van het Evangelie van Christus volbracht heb, terwijl ik er mijn eer in stelde om het Evangelie te verkondigen, waar Christus nog niet genoemd was, opdat ik niet op eens anders fundament zou bouwen.” (Rom. 15, 17, 19 en 20).

Harnack toont in zijn boek „Die Mission und Ausbreitung des Christentums in den ersten drei Jahrhunderten” aan, hoe deze ijver de Kerk, door Paulus gesticht, beheerschte, en hoe binnen een eeuw de goede tijding zich voortplante langs den Romeinschen heirweg te land en van Spanje naar Indië over zee.

Er zijn meer redenen, waarom ons wachtwoord met het ambitieuse, dat daarin ligt opgesloten, onze harten moet aangrijpen, gelijk het in de dagen van Paulus geschiedde. Nooit scheen de taak zóo uitvoerbaar en de vervulling zóo nabij. Al de groote geestelijke bewegingen van deze dagen werken er toe mede om een wereldomvattende Evangelisatie te vergemakkelijken; zij doen een beroep op ons rentmeesterschap en op ons offer, zij dwingen de leden der Kerk, zich hun wereldtaak bewust te worden.

Het wachtwoord heeft zijn kracht bewezen in hen, die het tot beheerschend beginsel bij hunne beslissingen en van hun dagelijksche leven hebben gemaakt. Ons thans levend geslacht kan terugzien op mannen, die er niet alleen bij geleefd hebben, maar er ook voor gestorven zijn. Wat God in dertig jaar tijds door de Oeganda-zending heeft gewrocht, is een bewijs, dat het onmogelijke mogelijk is bij Hem. Op den 13^{en} September 1919 werd de nieuwe kathedraal der Oeganda-Kerk ingewijd op den top van de Namirembe. Sommigen van hen, die daarbij tegenwoordig waren, konden zich het oude plaggenhuis aan den voet van den heuvel nog herinneren, het eenige Godshuis in het gansche

Protectoraat. Deze éene Kerk is uitgegroeid tot 2000 gemeenten. De zeventig leden van toen zijn tot 30.000 geworden en de 200 gedoopte Christenen tot 100.000. Deze cijfers leeren ons een beweging kennen, die niet het langzame proces van eeuwen-lange evolutie vertegenwoordigt, maar de machtige werking van Gods Geest in één menschenleeftijd. Een man, die onlangs op Sumatra gestorven is, Dr Nommensen, arbeide 57 jaren lang als zendeling onder de Bataks. Hij is er getuige van geweest, dat 170.000 personen uit de duisternis van het heidendom zijn gebracht tot Gods licht.

De uitslagen der volkstellingen worden gewoonlijk niet beschouwd als Zendings-documenten, maar de volkstelling in Britsch-Indië bewijst toch met haar dorre statistische cijfers het goed recht van ons wachtwoord. In 1911 telde de geheele bevolking van Indië 315.156.396 zielen; daarvan waren 217.337.943 Hindoes, 66.647.290 Mohammedanen en 3.876.203 Christenen. De toeneming van het aantal Indische Christenen in het tijdperk 1872—1881 bedroeg 22 %, van 1892—1901 31 %. In dit laatste decennium was de stijging van het aantal Mohammedanen en Perzen 6 %, Hindoes 5 %, Christenen 34 %, van wie de Protestanten (in onderscheiding met de R. K.) 40 %. De volgende volkstelling zal een nog sterkere stijging van het aantal Christenen doen zien. In de 40 jaren van 1872—1911 nam de bevolking van Indië met bijna 50 % toe, terwijl het getal Christenen is verdrievoudigd.

Het wachtwoord heeft zijn kracht tot geestelijke be-

zieling niet verloren, afgezien van alle resultaten. Opportunisme is niet het laatste woord bij de Zending. De eerste en laatste woorden zijn daar „plicht” en „liefde”. Het wachtwoord is een uitdaging aan iedereen om zijn beste krachten in te spannen voor het hoogste. Wij hebben een uitdaging noodig, machtig genoeg om al onze latente krachten in beweging te zetten en om al de nog niet aangeboorde bronnen der Kerk te doen ontspringen. Het zoo buitengewoon vruchtbare leven en de geweldige werkkraft van Carey vinden hun oorsprong in het onderwerp van zijn groote Zendingsrede, voor hij tot den arbeid inging: „Verwacht groote dingen van God, onderneem groote dingen voor God.”

Het wachtwoord vat in één greep samen de werkelijkheid, de universaliteit en den drang van het Christelijke leven. Het veronderstelt, dat wij een Evangelie hebben — het eenige Evangelie, het Evangelie, dat van kracht is voor den enkeling en voor de gemeenschap, Gods volmaakte en beslissende boodschap voor het gansche menschelijke geslacht. Als wij de beteekenis van dit woord nagaan in de Schriften, kunnen wij zien, waarom Paulus er zich zoo op beroemde.

„Zendings-enthousiasme”, heeft Dr Griffith John van China gezegd, „is onmogelijk zonder een vaste overtuiging ten opzichte van de Godheid van Christus en een onverbreekelijke gehechtheid aan Hem als Heiland en Koning. De voortgang van Christus’ Koninkrijk zal altoos afhankelijk zijn van de plaats, welke Christus zelf inneemt in de toewijding, de aanbidding en de

genegenheid der Kerk. Indien Christus voor ons niet is „alles in allen”; indien Hij niet geworden is onze Heere en onze God, dan zal het ons zeker onmogelijk zijn, Hem een groot offer te brengen; dan zullen wij ons niet opmaken om Zijn strijd te strijden; wij zullen niet lijden en niet sterven voor de eer Zijns Naams.

Voor de apostelen was Jezus de eenige, werkelijke Verlosser; vandaar hun Zendings-enthousiasme en hun wonderbare resultaten. Voor de eerste Kerk stond de naam van Jezus boven allen naam; vandaar haar brandende ijver en haar kracht om zich uit te breiden. Jezus was geen legende, maar een heerlijke werkelijkheid, de schoonste van alle werkelijkheden; vandaar haar schitterende moed en onbegrensde hoop. Voor de helden van het Zendingsveld, hetzij uit den ouden of uit den nieuwen tijd, is Jezus niet een onder velen geweest, maar was hij *de Éene*; vandaar hun alles-overwinnend geloof en hunne voorbeeldige toewijding. Van den eerste tot den laatste hebben zij geen anderen naam gekend dan den naam Jezus, en zij hebben slechts één hartstocht gekend, en dat was Hij. Laat de Kerk van onzen dag trouw zijn aan Christus, en het resultaat zal zijn: overwinning van de gansche wereld.

De invloed der Westersche beschaving door den handel en de literatuur heeft de oude sociale normen, de gewoonten en de idealen der welopgevoede Moslims totaal ontwricht, en dwingt hen, hun geloof in den Koran te herzien of los te laten. De pleitbezorgers van den nieuwen Islam in Indië, Turkije, Perzië en

Egypte zijn de bondgenooten en niet de vijanden der Christenheid in het streven naar zedelijke hervorming en hoogere sociale idealen; en hun medewerking op dit gebied is ons welkom. Sluier en polygamie zijn, evenals de slavernij, gedoemd te verdwijnen.

Ook is bijna overal een nieuwe levenshouding ten opzichte van het Christendom en den Bijbel waar te nemen. In plaats van aanmatiging en fanatisme is er een oprechte bereidheid om te hooren en te onderzoeken. In sommige centra van de Mohammedaansche wereld is het Nieuwe Testament thans het meest verkochte boek. Openbare doop is geen zeldzaamheid meer; eens was hij levensgevaarlijk.

Ons wachtwoord wakkert den geest van universaliteit aan. Het veronderstelt de solidariteit van het menschelijk geslacht en de eenheid der wereld. Niemand kan in die solidariteit gelooven zonder een sterk bewustzijn van persoonlijke verantwoordelijkheid. De minder gunstig gesitueerde volken hebben een recht op onze voorrechten. Geen exploitatie, in welken vorm ook, maar Evangelisatie! Het is niet rechtvaardig, dat een deel van het menschelijk geslacht alles heeft, totdat allen tenminste iets hebben. Deze tegenstelling is tegelijk haar veroordeeling. Geen zwart is zwart genoeg om op de wereld-kaart de zedelijke duisternis der zonde te schilderen. Wie kan lezen van de vele wreedheden van het heidendom, en zich daarbij rekenschap geven van zijne eigen voorrechten ten opzichte van

huiselijke en sociale verhoudingen — alles vruchten van het Evangelie, — zonder diep te worden doordrongen van een gevoel van verantwoordelijkheid? Omdat die omstandigheden en die harten volkomen *kunnen* veranderd en omgezet worden door de zedelijke en geestelijke kracht van de boodschap der Zending: „Jezus Christus, de Verlosser”, *moeten* zij ook veranderd en omgezet worden. Dit is onze taak en de dringende eisch van het oogenblik.

Ian Keith Falconer's vaak aangehaalde woorden zijn nog waar: „Terwijl groote landstreken nog gedompeld zijn in diepe duisternis en honderden millioenen lijden onder de verschrikkingen van heidendom en Islam, rust de bewijslast op *u* om aan te toonen, dat de omstandigheden, waarin God u heeft geplaatst, door Hem bedoeld zijn als een middel om u buiten den strijd te houden.”

Wel mogen wij vragen met Dr John Mott: „Waarom heeft God de Mohammedaansche wereld in onzen tijd zoo bekend en toegankelijk gemaakt als nooit te voren? Waarom heeft Hij zulke veelomvattende en weltoegeruste Zendings-organisaties verwekt, zoowel in het eigen land als op het Zendingsterrein? Waarom heeft Hij juist in deze dagen zulke onbepaalde bronnen ter beschikking van de Kerk gesteld? Kunnen wij er aan twijfelen, ziende op Gods leidingen en op de hedendaagsche wereldgebeurtenissen, dat het Zijn wil is, dat de geheele wereldakker thans worde bezet en bearbeid, en dat, hoe groot de moeilijkheden ook mogen schijnen,

er krachten zijn in den Heere Jezus Christus en ook bij Zijne volgelingen, hoewel bij hen nog verborgen, geschikt en voldoende om ons in staat te stellen, dien wil uit te voeren?"

De Evangelisatie der Mohammedaansche wereld in deze generatie — moet dat niet ons wachtwoord zijn en de hoofdinhoud van ons gebed?

HOOFDSTUK IV

HET ZWAARD OF HET KRUIS

„Het Kruis kan de nederlaag niet lijden”, zei Louis Massignon tot mij, toen hij te Parijs was gekomen om te spreken over de tegenwoordige toestanden in het Nabije Oosten; over teleurgestelde verwachtingen en verijdelde plannen; over hongerlijdende, verbannen en gemartelde Christenen; over politieke intriges, voortgekomen uit de zelfzuchtige en *on-christelijke* staatkunde van zich *Christelijk* noemende naties. „Het Kruis kan de nederlaag niet lijden, omdat het zelf de nederlaag was.”

Lang heb ik nagedacht over deze geheimzinnige woorden, waarin de geschiedenis der Zending in één volzin was vervat, en waarin het groote onderscheid tusschen Islam en Christendom historisch werd belicht.

Het Kruis was schijnbaar overwonnen door het zwaard van den Islam in zijn breeden en snellen voortgang in het Nabije Oosten. Honderden Kerken werden moskeeën, duizenden Christenen gingen over tot den Islam; literatuur en architectuur bogen zich voor het genie van Mohammed en zijn volgelingen; de Halve Maan verving het Kruis. Maar had het de nederlaag geleden; of triomfeert het geloof over de uitgestelde hoop?

Christus is een overwinnaar, wiens overwinningen altoos zijn behaald door verlies en vernedering en lijden. Hij noodigt Zijn volgelingen uit, hun kruis op te nemen, gelijk Hij het Zijne opnam; Hem eerst te volgen naar hun Calvarië en dan naar hun kroon. De weg van het Kruis is de weg van wijsheid en leven. Wanneer wij ter wille van onzen Heer alles verliezen, zullen wij daarvoor Hemzelfen terug ontvangen. Er kan geen overwinning zijn zonder het Kruis. De krijgsbanier van Christus brengt vaak den dood aan wie hem dragen, hoewel hun, die hem volgen, de overwinning verzekerd wordt. Het Kruis van Christus is het voornaamste, alles-overheerschende, centrale, universeele, eeuwige symbool van het Christendom. Christus' boodschappers zijn boden van het Kruis en van alles wat het inhoudt, óf.... zij zijn in geen enkel opzicht Zijn boodschappers. „Wij prediken Christus en Dien gekruist.” Dat is de goede boodschap, welke Paulus „vóór alle dingen” brengt. Het was zijn boodschap en het was zijn harts-tocht — „ik ben met Christus gekruisigd”, „ik sterf

elken dag." R. W. Stewart, een van de zendingen, die te Fukien in China den marteldood stierven, zei: „De mate van uw lijden zal de mate van uw overwinning bepalen". Xaverius had, voordat hij zijn groote zendingstreks aanving, een visioen van al het lijden, den smaad en de vervolgingen, die hem te wachten stonden, maar hij riep uit: „Nog meer, o Heer! nog meer!"

In het dreigend en onvermijdelijk geestelijk conflict met den Islam mogen wij misschien minder uitwendige vervolging verwachten van hen, die tot het Christendom zijn overgegaan, er zal toch altoos verraderlijke tegenstand en verborgen haat blijven tegen hem, die het kamp van een zoʼ listigen vijand verlaat. Westersche politiek en staatsmanswijsheid hebben tegenover geen enkele religie zooveel schroomvalligheid getoond, zulk een overdreven vreesachtigheid om ook maar den geringsten aanstoot te geven, als tegenover den Islam. Ook dit is een onheilspellend teeken aan den horizon der toekomst. Daarom moeten wij ons vertrouwen niet op de politiek stellen. Zij is op z'n best iets onzeker, en wát ook ten slotte de oplossing van den huidigen verwikkelde toestand moge zijn, wij mogen daarvan niets verwachten; wij behoeven er echter ook niet voor te vreezen.

Onze hoop is op het Kruis. Onze vrees is, dat wij zouden trachten, dit te ontgaan. De Kruisvaarders weigerden het te aanvaarden, door het zwaard op te nemen. „Op dit punt", zegt Kirby Page, „verschillen zwaard en kruis. Het zwaard beoogt, zelfs als het ge-

bruikt wordt tot verdediging, den schuldige te dooden ter wille van den onschuldige. Het kruis symboliseert de bereidheid van den onschuldige om te sterven voor den schuldige." Het zwaard kan alleen wreedheid wekken, het kruis teederheid; het zwaard verwoest het menschelijk leven, het kruis geeft er onschatbare waarde aan; het zwaard vermoordt het geweten, het kruis doet het ontwaken; het zwaard eindigt in haat, het kruis in liefde; hij, die het zwaard opneemt, zal daardoor vergaan; hij die het kruis opneemt, verwerft het eeuwige leven.

De eisch voor mannen en vrouwen, die thans den weg van het Kruis willen gaan met denzelfden moed en dezelfde lijdzaamheid, waarmee de soldaten hun land hebben gediend, is: de Mohammedaansche landen te winnen voor Christus. Op de Studenten-conferentie te Smyrna in 1921 hoorden wij Turken, Armeniërs, Bulgaren en Grieken eenparig Christelijke liederen zingen: „De Zone Gods schrijdt voort ten krijg”.... Het was de voorbode van een nieuwen dag — de dag, waarop het Kruis zal worden opgeheven op elken kansel, waar nu het houten zwaard in de hand van den Imam (die de Moslims voorgaat in het gebed) het steeds terugkeerend symbool der overwinning is.

Het zwaard of het Kruis; zelfhandhaving of zelfverloochening; macht of ootmoed; vleeschelijke wapenen of zelf-kruisiging. Gods vrienden, de ware vrienden der menschheid, aarzelen niet in hun keus. Indien zij zwak zijn, zijn zij machtig; ofschoon terug-

gedrongen, houden zij toch de overhand. Omdat zij in de vernedering van het Kruis deelen, kunnen ook zij niet verslagen worden. Ook zij worden, zooals John Cordelier het uitdrukt; „voor Christus' zaak gewond in de handen, die voor Hem werken, in de voeten, die tot Hem gaan, in het hart, dat alleen kracht vraagt om Hem te beminnen; zooals ook Hij gewond wordt in Zijn voortdurenden arbeid voor ons, in Zijn onvermoeid komen tot ons, in Zijn onuitsprekelijk verlangen naar ons. Wij deelen de teekenen van Zijn lijden, en Hij de onze.”

De teekenen der nagelen en de wonde van de speer zijn nóg de verheven bewijzen van Christus' verrijzenis, macht en Godheid. Wat meer is: deze teekenen in ons zijn de toets van ons discipelschap. De oproep geldt mannen en vrouwen, die *nu* zich willen wijden aan dit werk van zelfopoffering. Het oude wapenschild van Tiflis, het groote Mohammedaansche centrum in den Kaukasus, is een houten stok, door twee handen vastgehouden. Bovenaan is het Kruis, aan den onderkant bevindt zich de Halve Maan. De eene hand houdt het Kruis opgeheven, de andere poogt de Halve Maan naar boven te brengen. Is dit niet een zinnebeeld van den huidige toestand? Moeten wij niet aan deze worsteling deelnemen, door tusschenbeide te komen?

HOOFDSTUK V

HOE IS VERZOENING MOGELIJK?

Ondanks velerlei ontmoediging, zijn velen onzer gekomen tot de overtuiging, dat wij voor een nieuw tijdperk staan in onze betrekkingen tot de Moslims. Wij gelooven, dat het uur is gekomen, dat wij met zelfopofferende liefde en tactvolle sympathie, vrijmoedig mogen voortvaren om hen te winnen als onderdanen van Christus. Het tijdperk van geredetwist, van geloofsverdediging, van weerstand bieden tegen bittere aanvallen der Moslims, was het tijdperk van den ploeger. De harde bodem is nu gescheurd; eens onverbreekbaar-geachte rotsen zijn afgebrokkeld. Tal van oude tegenwerpingen tegen den Bijbel zijn niet meer gangbaar. Juist de verbreiding der Schriften is hare rechtvaardiging geworden. Na eeuwen van zaaien en eeuwen van getuigenis der Oostersche Kerken door een langgerekt martelaarschap, na het werken der Zending door prediking, scholen en hospitalen, gelooven wij, dat nu eindelijk het uur van den oogst heeft geslagen.

Maar indien wij onze Mohammedaansche broeders voor Christus willen winnen, op welke wijze, volgens welke methode zullen wij dat dan doen? Onze opdracht is duidelijk en niet voor tweeërlei uitlegging vatbaar. De aartsbisschop Leighton heeft gezegd: „Als onze religie

niet zuiver is, moeten wij haar veranderen; als zij echt is, moeten wij haar verbreiden". Dit is 't, wat menige bladzijde van het Evangelie stilzwijgend inhoudt. Het is de plicht der Christelijke liefde om het leven, dat wij hebben ontvangen, aan anderen mee te deelen.

Ook de Mohammedaan heeft zijn overtuiging en zijn grooten hartstocht. De Islam is altijd agressief geweest. Wij bewonderen den Moslim om de stoutheid van zijn geloof. Maar is het onze even kloekmoedig? God is vóór ons. Jezus Christus is gekruisigd en opgestaan. De Geest van het Pinksterfeest is uitgestort. Alle dingen zijn nu gereed. Waarop wachten wij dan nog? Is er een tekort aan Gods zijde, in Christus, in den Heiligen Geest? Of is er een tekort bij ons?

Als wij onze Moslimsche vrienden willen winnen, welk plan zullen wij dan volgen? Twee methodes staan duidelijk tegenover elkaar: de polemische en de irenische; de methode van het argument, het debat, de tegenstelling en de vergelijking eenerzijds, en anderzijds de methode der liefdevolle toenadering langs lijnen van kalmen weerstand.

Maar sommigen gaan zoo ver, dat zij ons aanmanen, uit onze boodschap alles weg te laten, wat den Mohammedaanschen geest zou kunnen kwetsen; alle critiek op den Islam te vermijden en al die Christelijke leerstellingen op den achtergrond te houden, die tot tegenstand zouden uitlokken. De Moslims zelf zijn op dit punt verdeeld. Sommigen spreken openlijk uit, dat Islam en Christendom gemakkelijk met elkaar kunnen ver-

zoend worden; anderen zijn zich volkomen bewust van de diepe kloof, die er tusschen de twee wereldbeschouwingen gaapt. Helali Bey van Alexandrië, een afgetreden Egyptisch ambtenaar, die eenigen naam heeft gemaakt als schrijver en dichter, publiceerde eenige jaren geleden een kaart, welke den nieuwen geest van den Islam volgens zijn inzichten weerspiegelde. Juist als bij de jongste uitbarsting van nationalisme, zien wij daarop overal een nieuwe Egyptische vlag met de Halve Maan, die het Kruis in zich sluit. Zoo bepleit Helali Bey de volkomen vereeniging van Islam en Christendom. Zijn vernuftig ontworpen kaart toont de beeltenis van een scheik en een predikant, de handen in elkaar leggend als broeders. Hij beweert en bewijst met cabalistische diagrammen, dat zelfs de numerieke waarde van Islam en Christendom gelijk is, en zegt dan: „Het doel der religie is, eenheid en eenstemmigheid te brengen tusschen de verschillende deelen eener natie, hen te maken tot één volkomen en ondeelbare gemeenschap; in wezen is de religie levenshouding”. Hij ziet echter niet in, dat iemands levenshouding afhangt van en bepaald wordt door zijn geloof.

Laat ons de andere zijde hooren. In een der laatste nummers van het Mohammedaansche blad *Review of Religions* komt een hoofdartikel voor over „Christendom tegenover Islam”, dat een ander geluid laat hooren: „De idealen van het Christendom en die van den Islam schijnen uiterlijk dezelfde. Ik spreek van de idealen der twee geloofsovertuigingen in onder-

scheiding van de idealen der Christenheid en der Moslims. Die twee groepen van idealen verschillen zeer veel van elkaar, ondanks de verwantschap der namen. Het ideaal van het Christelijk geloof heeft niet méér overeenkomst met het ideaal van het hedendaagsche Christendom dan het ideaal van den Islam met dat van de hedendaagsche wereld der Moslims." De schrijver, een welopgevoede Indiaansche Moslim, gaat dan voort met te zeggen, dat er geen overeenstemming mogelijk is, want de Mohammedaansche idee der Godheid is reëel en redelijk, terwijl de Godheid naar Christelijk besef een ondoorgrondelijk ideaal van den menschelijken geest is, een dwaasheid, een dood kapitaal, dat alle geestelijke werkzaamheid belemmert. Het verlossingsplan naar Christelijk begrip, zegt hij, „doet afbreuk aan de volmaakte wijsheid en kracht Gods; geen verstandig man kan het oprecht aannemen Dat verlossingsplan vindt zijn vervulling in het geloof in Jezus. De menscheid is uit haar oorspronkelijke gelukzaligheid gevallen door de zonde van haar eerste voorouders. Zij kon alleen gered worden door het plaatsvervangend offer van een verlosser. Om hen geschikt te maken voor zulk een verlossing, heeft God uit de natiën der wereld één klein volk verkoren en dat dienstbaar gemaakt aan de trapsgewijze ontvouwing van Zijn heilsplan. Terwijl het overige deel van het menschelijk geslacht verwaarloosd en onverzorgd werd gelaten, werd aan het uitverkoren volk de Wet gegeven als eerste daad van Goddelijke gunst en als een symbool van de

grootte genade, die volgen zou. Zij verscheen in de komst van den zondeloozen Verlosser, „den eeniggeboren Zoon van God”, die, om te voldoen aan de eischen der Goddelijke gerechtigheid, Zijn eigen zondeloos leven offerde als een plaatsvervangende verzoening voor de zonde der menschheid. Het geloof in Hem geeft derhalve den geloovige aanspraak op de gift der verzoening.”

Na deze „vrije vertolking” van de kern der Christelijke leer, vervolgt de schrijver: „Het plan naar het begrip van den Islam is daarentegen redelijk en natuurlijk. De mensch is onschuldig geboren onder den Islam, dat is „de natuur, waarin Allah den mensch geschapen heeft” (Koran). Door den invloed zijner omgeving en door zich te vergrijpen aan zijn eigen natuur valt hij. Redding kan hij alleen bekomen door ware kennis en goede daden. Bijzondere gunsten zijn er niet. Er is geen „uitverkoren volk”. God heeft leeraren en profeten tot alle volken gezonden, die de verschillende volken hebben onderwezen in de waarheid aangaande het doel van het menschelijk leven en omtrent de wijze, waarop die te verkrijgen is; of met andere woorden: de waarheid betreffende de eigenschappen en de wegen Gods en het gedrag der menschen. *Redding is te verwerven door persoonlijke inspanning.* Niemand zal den last van een ander torsen. Er is niets geheimzinnig in deze zaak. Als de mensch, door duurzaam goed te handelen, zich de goedheid realiseert, welke zijn doel is, dan heeft hij reeds zijne verlossing bewerkt.”

Dit is het evangelie van den Moslim. Het staat lijnrecht tegenover ons Evangelie.

Daarom zijn er ten aanzien van de onderlinge verhouding tusschen Mohammedanen en Christenen slechts twee mogelijkheden: of verzoening tot elken prijs of een onvermoeid herhalen van onze Boodschap en, wát het ook kosten moge, een nauwkeurig onderzoek der *Waarheid*. Een botsing van denkebeelden is het onvermijdelijk gevolg geweest, wanneer en waar ook de Islam in aanraking kwam met het Christendom. De eerste bekeering van den Islam tot Christus had plaats even vóór den dood van Mohammed (632 na Chr.) Een van Mohammeds eigen volgelingen verliet Arabië en ging naar Abessynië, en daar werden de oogen van den Arabier — Obeid-allah bin Jahsh — geopend door de aanraking met een levend, ofschoon bijgeloovig Christendom, zoodat hij schreef aan Mohammed, (gelijk de Arabieren zelf verhalen): „Ik zie nu klaar, en *u* schemert het nog voor de oogen.” Het was hetzelfde koene woord, dat de blinde uit het Nieuwe Testament tot de twijfelende Farizeën sprak. Er is geen verzoening, tenzij dan door het Kruis. Dit moet de grondslag zijn.

Wanneer wijzelf het mysterie van het Kruis verstaan en onze Moslimsche broeders het eveneens verstaan, dan wordt de liefde Gods in onze harten en in de hunne uitgestort door den Heiligen Geest. *Zonder* de leer van het Kruis ontaardt liefde in gevoeligheid; *in* die leer hooren wij echter den oproep tot een leven van zelf-opoffering en van worstelen in gebed.

HOOFDSTUK VI

„NIET MET VLEESCHELIJKE WAPENEN”

De verschrikkingen van den grooten oorlog, waarvan de verwoestende gevolgen naar alle deelen der wereld zijn overgebracht, zijn nog niet ten einde. Lang na den wapenstilstand en de sluiting van den vrede zijn de harten der menschen nog vervuld gebleven van vijandschap tegen elkander. Wij schrijven nu het jaar onzes Heeren 1924, maar wij schijnen te leven in een draaikolk van internationale achterdocht en intrige, welke haars gelijke in de geschiedenis dezer zondige wereld niet vindt. Is de schaduw op den zonnewijzer teruggelopen? Alom schijnt men zich voor te bereiden op oorlog en de wederzijdsche krachten te meten onder de leuze: „Slaat uwe spaden tot zwaarden en uwe sikkelen tot spiesen, en de zwakke zegge: ik ben een held”. Maar gelijk in de dagen van Joël, is de Heere nog de hoop van Zijn volk en de kracht Zijner Kerk. De eenige vredes-apostel, wiens opdracht van wereld-omvattende strekking is, is de apostel van Jezus Christus.

Juist toen de kruistochten tot een rampspoedig einde waren gekomen, werd op het eiland Majorca in 1236 de man geboren, die de ware methode aanwees, om des Heeren krijg te voeren en daardoor de eerste

en grootste zending onder de Mohammedanen is geworden. Op den 30sten Juni 1315 werd hij gesteenigd te Bugia in Noord-Afrika. Zes honderd jaren na zijn dood spreekt hij nog. Wat is zijn boodschap voor onzen tijd? Door den wereldoorlog, waarin een groot deel der Mohammedaansche wereld werd betrokken, waren de Moslims overal, vaak tegen hun wil, gedwongen, partij te kiezen in het groote conflict, door aan de koloniale regeeringen of hun wantrouwen en achterdocht of hun welgemeende afhankelijkheid te be-
toonen. Het is goed, om nog eens den nadruk te leggen op de boodschap van iemand, die leefde tijdens de vroegere worsteling om het lot van het Nabije Oosten. Raymond Lullus was er ten diepste van overtuigd, dat de eenige wapenen, die de Christenen met recht mogen hanteeren, zijn: gebed en liefde. Hij schreef in zijn „Contemplation of God”:

„Ik geloof, o Heere Christus, dat het Heilige Land op geen andere wijze mocht worden veroverd, dan zooals Gij en Uwe apostelen gepoogd hebben dit te doen, namelijk door liefde, gebed en tranen en door de opoffering van eigen leven. Als het waar is, dat het bezit van het Heilige Graf en het Heilige Land het best gewaarborgd is door kracht van wapenen, laat dan de monniken oprukken als heilige ridders, laat hen het teeken des Kruises doen schitteren, vervuld met de genade des Heiligen Geestes, en laat hen dan aan de ongeloofigen de waarheid van Uw lijden verkondigen. Laat hen, uit liefde tot U, hunne

oogen uitweenen en hun hartebloed geven, zooals Gij het uit liefde voor hen hebt gedaan.”

„Heer des hemels, Vader der eeuwigheid, toen Gij Uwen Zoon hebt gezonden om de menschelijke natuur aan te nemen, leefden Hij en Zijne apostelen in uiterlijken vrede zoowel met de Joden en de Farizeën als met de andere menschen. Nooit hebben zij door uiterlijk geweld een der ongeloovigen of een hunner vervolgers gevangen genomen of gedood. Dien uitwendigen vrede gebruikten zij om de dwalenden tot kennis der waarheid te brengen. Zoo moeten de Christenen, naar Uw voorbeeld, zich gedragen jegens de Saracenen.”

Lullus zag het waardelooze van autoriteitsgeloof in een tijdperk, waarin anderen, zooals Robert E. Speer het zegt, „ bezig waren met het meest duivelsche forceeren van gelooven op gezag, dat zich maar denken laat — de Inquisitie.” Hij was de grootste zendeling in de Mohammedaansche wereld door zijn ruimhartigheid, een man vol liefde tot al zijn medemenschen en tot Christus. „Het beeld van den gekruisigden Christus,” zei hij, „wordt eerder gevonden in hen, die Hem navolgen in hun dagelijkschen wandel dan in het van hout gemaakte Kruis.” „Beter is een leven, besteed aan het onderrichten van anderen dan een leven, doorgebracht met vasten.”

Raymond Lullus had niet alleen de Mohammedanen lief en predikte hun daarom de liefde van Christus, maar hij was ook bereid, om hunnentwil zijn leven af te leggen. Indien er na den oorlog een nieuw tijdperk van vrijheid

zal aanbreken voor Turkije en het Nabije Oosten, dan zal die vrijheid ook den eisch der hoogste zelfopoffering met zich brengen. Wij hebben erover geklaagd, dat de oogst in de Mohammedaansche landen is vertraagd. Hebben wij dan de woorden van Sabatier vergeten: „Zal de vore vruchtbaar zijn, dan heeft zij bloed noodig en tranen, welke laatste Augustinus het bloed der ziel noemde”.

De tegenwoordige toestand der Mohammedaansche wereld is een oproep tot nieuw heroïsme, tot een heldenmoed, zooals wij op menig slagveld hebben gadeslagen, maar nù voor een hooger doel en in hooger dienst. Eenige jaren geleden schreef mij een zendeling: „Als een Mohammedaansche Turk tot u kwam en zei, dat hij Christus openlijk wenschte te belijden, wat zoudt gij dan tot hem zeggen? Is het beslist uw bedoeling, uw Mohammedaansche studenten te bewegen tot een openlijke belijdenis van Christus, of is het alleen uw bedoeling, hun Christelijke denkbeelden in te prenten? Zal het Kruis in Turkije ooit een werkelijke en levende kracht worden, zolang onze zendingen niet het feit onder de oogen willen zien, dat, als Mohammedanen openlijk Christus gaan belijden, zulks de sluiting onzer scholen en bittere vervolging beteekenen kan; en dat de geschiedenis van het Christendom de oorkonde is van overwinningen, die behaald zijn, omdat men die gevolgen aandurfde?” Raymond Lullus durfde ze aan te Rome, te Montpellier, in Noord-Afrika en bovenal ook, toen hij zijn groote beslissing te Palma nam. „Aan U, Heere

God, offer ik nu mijzelf, mijn vrouw en mijn kinderen, en al wat ik bezit.” Volgens zijn eigen woorden haastte hij zich dag en nacht om zijn arbeid te voltooien, opdat hij zijn bloed en tranen mocht storten voor Christus.” Wie treedt in zijne voetstappen?

Velen zullen gekant zijn tegen het gebruik van krijgshaftige termen in onzen arbeid onder de Moslims, doch laat ons ook niet onderschatten den geest van zelfverloochenend heroïsme, van onverschrokken geloof, van zulk een vaste overtuiging ten opzichte van de Waarheid, dat zij noopt tot onvoorwaardelijke overgave aan Jezus Christus, onzen Heer. Dit is na zes eeuwen de boodschap van het leven van Lullus, en zijn boodschap — de boodschap van een vredesapostel — heeft nooit zóo luid tot ons gesproken als nu, in deze jaren na den Wereldoorlog.

Ook Raymond Lullus was een Kruisvaarder, maar niet met vleeschelijke wapenen. Hij streed den goeden strijd en heeft het geloof behouden tegen een verschrikkelijke overmacht. Moeten wij dat thans niet ook doen? Juist voor zulk een geestelijken oorlog tegen onzienlijke vijanden mogen wij wel bidden:

Give me no pity, nor spare me ;
Calm not the wrath of my Foe.
See where he beckons to dare me!
Bleeding, half-beaten—I go.
Not for the glory of winning,
Not for the fear of the night;
Shunning the battle is sinning,
Oh! spare me the heart to fight.

„Want wij hebben niet te strijden tegen vleesch en bloed, maar tegen de overheden en machten, tegen de geweldhebbers van deze wereld der duisternis, tegen de geestelijke boosheden in de lucht.” „Daarom, doet aan de geheele wapenrusting Gods” . . . en bidt.

HOOFDSTUK VII

DE ONGENOEGZAAMHEID DER STATISTIEK

Tot de min of meer geslaagde werkzaamheden van de vroegere „Interchurch World Movement” in de Vereenigde Staten behoorde ook een ontwerp van een overzicht van alle openbaring van religieus leven in de niet-christelijke wereld. De bedoeling van dit overzicht was om de juiste verhoudingen in het werk der Evangelisatie aan te toonen, de beschikbare krachten en hare tegenwoordige verdeeling en werking. Wij juichen ieder voorstel toe, dat nieuwe en betrouwbare gegevens verschaft betreffende de afmetingen en het karakter van den grooten wereld-akker, ook ten aanzien van de nog niet gekerstende landen en van de groote centra van bevolking, die als 't ware roepen om een doelmatige Zendingsactie. Wij *moeten* weten, hoeveel

Mohammedanen er zijn, en waar en hoe zij leven. Het meest volledige statistisch overzicht echter kan ons geen juist begrip van den Islam geven, want, zooals de redacteur van het Pan-islamietische blad *Turk-Dunyassi* opmerkt, „de kracht van den Islam schuilt niet in z'n kwantiteit, maar in z'n kwaliteit”.

Het gaat hier ten slotte om geestelijke kracht en niet om cijfers, hoe waardevol deze ook mogen zijn. Ten Oosten van Suez staat de logica vaak geheel op haar kop; en het deel schijnt er groter dan het geheel. Het Arabische schiereiland, gezien van den rug van een kameel, ziet er heel wat groter uit dan op de kaarten van „het onbezette gebied”. Hier vertegenwoordigt één stip 200.000 Moslims; daar vertegenwoordigt één Moslim duizend hinderpalen tegelijk voor het werk der Evangelisatie.

Als wij het werkelijke probleem onder de oogen willen zien, moeten wij nooit den toestand vergeten van de in afgelegen, eenzame gebieden werkende arbeiders. Er zijn dingen, die niet in tabellen of statistieken kunnen worden uitgedrukt. Gij kunt geen statistiek maken van de eenzaamheid, evenmin als van de verzoeking, noch ook een graphische voorstelling van de uitgestelde hoop, die het hart krenkt. Toch zijn dit de dingen, die het verschil bepalen tusschen het vloeien van inkt en het vloeien van bloed voor het Koninkrijk Gods. Het einde van zoo'n overzicht is pas het begin van den Zendingsarbeid. Alle arbeid in den dienst van het Evangelie is strikt persoonlijk.

Christus roept ieder van Zijn volgelingen bij name. Sociale arbeid en geestelijke verheffing van de maatschappij zijn alleen mogelijk, wanneer er ten aanzien van werk en werkers een doorgaande lijn wordt getrokken. De massa's, zooals gij ze ziet in de statistiek, brengen u eerst in de war en doen u ten slotte verbijsterd staan. Wij zien eerst alleen maar „de menschen als boomen wandelen” — een wereld zonder geest. De tweede aanraking van des Meesters hand geeft ons geen begrensder *uitzicht*, maar een dieper *inzicht*. Het is de individueele Moslim, dien wij moeten liefhebben en begrijpen en voor Christus winnen. Wat wij derhalve noodig hebben, is een overzicht van de geestelijke verhoudingen, geen telling van personen, maar een juiste waardeering van de meeningen, de mentaliteit en den wil. Dynamische (geestelijke) krachten zijn veel belangrijker dan statistische gegevens. Dit geldt voor de beide zijden van het geestelijk conflict, zoowel in ons eigen land als daarbuiten.

David Livingstone is niet aan te geven door een stip op de kaart van Afrika, en evenmin kan een roode punt den Mahdi aanduiden, die de gansche historie van den Soedan van gedaante heeft doen veranderen door zijn bloed- en vuurdoop. Eén man met God is een meerderheid. Eén man met Satan brengt een geheele wereld in gevaar. Hoe zullen wij een graphische voorstelling maken van Henry Martyn's invloed, of de waarde van zijn leven uitdrukken in een lichtsterkte van kaarsen, van hem, die gezegd heeft:

„Laat mij maar verteerd worden voor de zaak van mijn God”? Alle rekenkunde faalt, wanneer gij met een persoonlijkheid te maken hebt.

Eén man met God is niet alleen een meerderheid, maar hij kan er zelfs duizend verjagen, en twee zulken kunnen er tienduizend doen vluchten. Gij kunt geen statistiek maken van de vruchten des Geestes noch van de werken des vleesches. En toch zijn dit de onmetelijke krachten, die de overwinning of de nederlaag op den Zendingsakker bepalen. En omdat wij gelooven, dat de onmeetbare krachten van het Koninkrijk des Lichts aan onze zijde zijn, daarom gelooven wij, dat „opportunisme” niet het laatste woord in het Zendingswerk is. Een nog gesloten deur doet meestal een veel krachtiger beroep op ons dan een reeds geopende. De open deur wenkt, de gesloten deur werkt als een uitdaging. Het is de werking dezer onmeetbare krachten — beter gezegd: de aanwezigheid van den Grooten Bevelvoerder — die den Zending in staat stelt om onder de wallen eener Arabische stad of in de randstaten van Afrika met vertrouwen opwaarts te zien en door het geloof reeds de toekomstige vruchten van zijn zwaren arbeid te aanschouwen — „de groote schare, die niemand tellen kan” — een wereld, waarin de statistische cijfers geheel onevenredig zijn aan de werkelijkheid, waar de balansen en budgets hun beteekenis hebben verloren en het goud gebruikt wordt voor plaveisel.

O, om zulk een visie op de komende overwinning te

mogen hebben! Zij zal ons er van overtuigen, dat succes niet mag berekend worden met cijfers noch een overwinning naar de luide zegekreten. „Niet door kracht noch door geweld, maar door Mijnen Geest.”

Als wij zien op de dingen, die voor oogen zijn, zou ons de moed begeven. Maar zij zijn slechts tijdelijk en mogen ons niet doen vreezen. „Noch overheden noch machten, noch tegenwoordige noch toekomstende dingen, noch hoogte noch diepte, noch eenig ander schepsel zal ons kunnen scheiden” — ook ten opzichte van de dagelijksche bediening van het Woord en van de voorbede voor de Moslims — „van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere”.

HOOFDSTUK VIII

DE LIEFDE, DIE OVERWINT

Ware Christenen zijn overal en altijd de beste en trouwste vrienden van de Mohammedanen. Alleen wanneer christelijke arbeid is verricht op een onchristelijke wijze, of als Christenen zich onchristelijk gedroegen, dan bleek zulk een Christendom de bitterste vijand van onze Mohammedaansche broeders te zijn. Niet door de Kruistochten, maar door Raymond Lullus werd de ware geest van het Christendom aan den Islam in de Mid-

deleeuwen opnieuw gebracht; niet uit het bombardement van Jiddah in 1858, maar uit de stichting van het Robert-College in 1864 sprak de oprechte liefde der Christenen ten opzichte van de Mohammedaansche wereld; noch de veldtocht der Italianen in Tripolis, noch de terechtstellingen door de Russen in Teheran, noch de gruwelen van de Grieken in Smyrna, maar het werk, dat dag aan dag gedaan is in de Zendingshospitalen van Noord-Afrika en van het Nabije Oosten, de door verschillende organisaties verleende onderstand en de liefdedienst der Medische Zending van Fez tot Kirman toonden den geest van het Evangelie.

In het hoofdstuk over „de tafel” in den Koran komt een merkwaardig vers — het 85ste — voor, dat onze aandacht verdient, omdat het deze zelfde waarheid openbaart, door den Profeet zelf slechts half begrepen, een waarheid, waarop thans, meer dan ooit, de nadruk dient gelegd: „Gij zult zeker ontdekken, dat degenen, die de ware geloovigen het naast staan, *zij* zijn, die zich Christenen noemen; dat komt, omdat onder hen priesters en monniken zijn, en omdat zij niet hoogmoedig zijn”. Al Baidhawi, de groote uitlegger van den Koran, geeft de volgende verklaring van dezen tekst: „Door hun vriendelijkheid en teerhartigheid, hun geringe begeerten voor dit leven en hun groote liefde voor wetenschap en arbeid nemen zij den waren godsdienst aan, wanneer zij dien als waar hebben erkend; of, indien *niet*, dan zijn zij tenminste bescheiden en niet zoo aanmatigend als de Joden. Zoo leeren deze woorden ons, dat

nederigheid, een leerzame geest en het vlieden van de kwade begeerten zelfs in de ongeloovigen te prijzen zijn.”

Ondanks den steek aan het slot van deze verklaring, hebben Al Baidhawi en andere uitleggers ons hier den zekersten weg gewezen, waarlangs wij onze Mohammedaansche broeders kunnen benaderen om hen voor Christus te winnen. Nederigheid, zachtmoedigheid en liefde spreken een taal, die overal verstaan wordt en die niet weersproken kan worden. Zij werd verstaan door Mohammed in het begin van zijn loopbaan, toen hij Christelijke monniken en leeraars ontmoette; en zij wordt door zijn volgelingen heden ten dage nog verstaan.

Een hartstochtelijke liefde voor de ziel der Moslims beteekent daarom nog niet, dat wij tot elken prijs tot overeenstemming of verzoening moeten komen. „De wonden van een vriend worden te goeder trouw geslagen.” Wie den Moslim werkelijk liefheeft, mag zich zeker niet ontveinzen, dat hij, als een bekwaam chirurg, met vaste, zekere hand moet snijden waar dat noodig is en zonder aanzien des persoons, het volle licht moet laten vallen op de inwendige ontsteking.

Toch is dit nog maar een deel van de genezing der zielen. De heelmeester wondt om te heelen. De groote Medicijnmeester handelt zorgvuldig en vriendelijk. In tijden, waarin de Moslims terecht zijn geprikkeld door de politieke aanvallen van christelijke mogendheden of het bij wijlen on-christelijk gedrag der zoogenaamde vertegenwoordigers van het Christendom, mogen wij wel den nadruk leggen op den dienst der vriendschap

en het pleit voeren voor wat minder van den geest der twisting en wat meer van den geest van het Kruis; niet voor *minder* ijver in den aanval op de vesting der dwalingen, maar wèl voor *meer* ijver in den liefdedienst aan gewonden en stervenden in de loopgraven.

In dit verband halen wij een brief aan van een zendeling in Perzië: „Indien er één fout gemaakt is op de Conferentie van Lucknow in 1911, dan was het deze, dat men te veel gewicht heeft gehecht aan de verstandelijke en taalkundige voorbereiding van arbeiders onder de Moslims en te weinig aan hun geestelijke voorbereiding. Zou 't niet mogelijk zijn, dat wij ons volkomen op de hoogte stellen van de bedoelingen onzer tegenstanders en daarbij onwetend blijven omtrent onze eigen? Een cursus in praktische vroomheid en toegepast Christendom is van meer nut dan heel wat kennis van strategie en statistiek. Paulus heeft weinig of niets bereikt, toen hij poogde zich aan te passen aan de critisch-aangelegde Atheners, door hun te laten merken, hoeveel hij van hun godsdienst wist, maar des te meer, toen hij te Corinthe arbeidende, van niets anders wenschte te weten dan van Jezus Christus en Dien gekruist.”

De naaste weg tot het hart van den Mohammedaan is de weg van de liefde Gods, de weg van het Kruis. „Al ware het, dat ik de talen der menschen en der engelen sprak, en de liefde niet had, zoo ware ik een klinkend metaal of luidende schel geworden. De liefde is lankmoedig, zij is goedertieren; de liefde is niet

afgunstig; de liefde handelt niet lichtvaardiglijk, zij is niet opgeblazen; zij handelt niet ongeschiktelijk, zij zoekt zichzelf niet; zij wordt niet verbitterd, zij denkt geen kwaad; zij verblijdt zich niet in de ongerechtigheid, maar zij verblijdt zich in de waarheid; zij bedekt alle dingen, zij gelooft alle dingen, zij hoopt alle dingen, zij verdraagt alle dingen.”

Waar *deze* liefde het karakter en de houding van den zendeling bepaalt, zal hij ongetwijfeld van de lippen van den Moslim hooren: „en gij zult zeker ervaren, dat het toch de Christenen zijn, die de trouwe geloovigen het meest liefhebben.”

HOOFDSTUK IX

HOE DE KLOOF TE OVERBRUGGEN

Bisschop Brent zegt van den arbeid onder de Moro's op de Philippijnen: „Dit eeuwenoude vraagstuk van het Mohammedanisme spot met alle wereldlijke en geestelijke macht; het heeft een zekere aantrekkingskracht om zijn geheimzinnigheid en de hardnekkigheid, waarmede het altijd weer opduikt. Noch het Christelijk geloof noch de Christelijke beschaving hebben meer dan een zwakken indruk kunnen maken op de vaste eenheid van het Mohammedanisme.” In zeker opzicht

is die bewering nóg waar, hoewel zij op 't eerste gezicht een overdrijving schijnt tegenover de kennelijke intellectueele verwording van den Islam, het ineenstorten van het grootste deel zijner politieke macht, en den toenemenden invloed van de Christelijke Zending op zijn sociale leven en instellingen. Het probleem van den Islam is in één woord verbijsterend. Het bestaat reeds dertien eeuwen en bevat talrijke elementen, die gelegenheid te over geven tot studie en gebed voor hen, die de taak op zich hebben genomen om Christus aan de Moslims te prediken.

Het is een historisch vraagstuk en niemand kan werkelijke sympathie hebben voor de Moslims of als een arbeider onder hen gelden, die niet den oorsprong van deze wereld-beweging heeft bestudeerd, alsmede haar grooten omvang, haar enormen invloed op taal, literatuur, kunst en architectuur door geheel Azië en Afrika. Of deze godsdienst een slagboom en een struikelblok, dan wel een steun en een helpende kracht is geweest voor den vooruitgang van het menschelijk geslacht, kan niet zonder meer en onvoorwaardelijk beantwoord worden. De verschillende kanten, die dit vraagstuk heeft, zijn te ongelijksoortig; niettemin heeft Schlegel in zijn „Philosophie der Geschichte” zijne conclusies samengetrokken in deze woorden: „Een profeet zonder wonderen, een religie zonder mysteriën en een moraal zonder liefde, die altijd een zekeren dorst naar bloed heeft aangewakkerd en die begonnen en geëindigd is in de meest ongebonden

zinnelijkheid." Zal dit vonnis van kracht blijven, gezien de gebeurtenissen der laatste tien jaren; of is het te streng?

De Islam is ook een staatkundig probleem. Voor het eerst in de geschiedenis hebben Mohammedaansche regeeringspersonen en -vertegenwoordigers aan conferentie-tafels gezeten met vertegenwoordigers van Christelijke naties om een Volkenbond op te richten en den invloed van de volken op hunne regeeringen te waarborgen. Dat dit alles niet te rijmen is met de oude idee van den Islam als een kerk-staat en met de geheele mohammedaansche opvatting van staatkunde en regeering, spreekt vanzelf. Niettegenstaande alles wat daartegen is ingebracht, hebben de Zendelingen zich altijd rekenschap gegeven van het verbijsterend moeilijk karakter van het vraagstuk, dat zich in het koloniaal bestuurssysteem van mohammedaansche landen voor hen opdoet. Waar, volgens mohammedaansch oordeel, soms fouten zijn gemaakt bij het opnieuw-regelen van de rechten der Christenen onder de mohammedaansche wet zoals in Nigeria, bij de kwestie van den christelijken Sabbath zoals in Egypte, of bij de bescherming van bekeerlingen waar dan ook, daar heeft het aan hun zijde niet ontbroken aan sympathie, en aan appreciatie van de moeilijkheid om die kloof te overbruggen.

In sociaal opzicht omvat het probleem van het Mohammedanisme: de positie van het kind en de vrouw; de heiligheid van het gezin; het opzettelijk onwetend

houden der massa; de grenzenlooze bijgeloovigheid, doordat verreweg de meesten analphabeten zijn, en de schreiende nooden van zoo vele gebrekkigen, misdadigen en verstootelingen der samenleving. In de donkerste schuilhoeken van de Mohammedaansche wereld heerscht nog altijd veel wreedheid. De kreet van het in uitersten nood verkeerende en verwaarloosde Mohammedaansche kind wordt nog steeds veronachtzaamd. Het hooge cijfer der kindersterfte in alle Mohammedaansche landen is ongelooflijk, tenzij wij iets begrijpen van de ontarding en het bijgeloof ten aanzien van het moederschap in deze landen. Het is niet langs dezen weg van een vroegtijdigen dood, dat Christus de kinderen tot Zich wilde laten komen!

Het religieuze vraagstuk van den Islam staat achter dit alles en is daarom het voornaamste. De gapende kloof tusschen den vromen Moslim en den vromen Christen, tusschen den orthodoxen Moslim en den orthodoxen Christen is een probleem, dat zich aan elken colporteur en elke Bijbel-vrouw, aan elken onderwijzer en elken zendeling opdringt. Het is ook inderdaad een heel moeilijk probleem. De kloof kan niet overbrugd worden door het wankele vlandertje van een compromis. Een *vermenging* van beider beginselen zou gelijk staan met een prijsgeven daarvan, want de Islam *kan* alleen bloeien door zijn verloochening van het gezag der Heilige Schrift, van de Godheid van Christus en van de heerlijkheid der Drieëenheid, van de centrale beteekenis van het

Kruis in de wereldgeschiedenis en van de alles overtreffende waarde van Jezus Christus als Koning en Verlosser. En die verloochening gaat gepaard met de handhaving van het gezag van een *ander* boek, namelijk den Koran; met de verdonkering van Christus' heerlijkheid door een *anderen* profeet, Mohammed; en met de vervanging van den Weg des Kruises door een *ander* pad om vergeving en heiligheid te verwerven. Zooals de fossielen met het marmer zijn saamgegroeid, zóó vormen de genoemde eigenschappen een inhaerent deel van den Koran en het voornaamste bestanddeel van het geloof van den Moslim, die maar iets van zijn godsdienst weet. Op elk dezer punten staat de ware Mohammedaan tot de tanden gewapend tegenover den Zendeling en tegenover de Waarheid, waarvan deze de verdediger en prediker is. In dit opzicht verschilt de Nieuwe Islam van Aligarh of van Woking weinig met dien van Mekka of van de Azhar-universiteit. Feitelijk stellen de Sheiks van de Azhar te Caïro Jezus van Nazareth hooger dan „The Moslem Review” of de anti-christelijke propaganda van het Tractaatgenootschap van Lahore. De eersten hebben de zondeloosheid van onzen Heiland nooit geloochend; de laatsten toonen de diepte van hun eigen geestelijke verworping door hun waanzinnige pogingen om een smet te werpen op Zijn vlekkeloos karakter.

Toch moeten wij er naar streven en er voor bidden, niet om de vijandelijke stelling te bombardeeren, maar om de kloof te overbruggen en gevangen en te maken.

Bij dit alles is hét Zendingsprobleem, *hoe* de kloof te overbruggen, met moed en beleid en door „de waarheid te betrachten in liefde”. De verspreiding van den Bijbel moet altijd voorop gaan. Zij heeft steeds haar kracht bewezen. In niet mindere mate moeten wij de wereld van den Islam overstroomen met christelijke lectuur, meer apologetisch dan dogmatisch, eerder boeiend dan bestrijdend. Wij moeten aantonen, dat de zondeloze, menschenlijke natuur van Jezus, zooals zij in de Evangeliën is geteekend, Zijn gelijkstelling met de menschen verbiedt. Zijn leven was in God, Zijn oorsprong is boven-menschelijk. Hij is meer dan een apostel. Het is de overtuiging van vele Zendingen, dat men aan de bezwaren der Mohammedanen ten aanzien van de godheid van Christus het best tegemoet komt, door volle recht te doen wederbaren aan Zijne waarachtige menschheid. De onkunde omtrent Zijn leven en karakter moet niet overwonnen worden door leerstellingen, maar door een levend getuigenis. Wanneer zij de teekenen der nagelen en het litteeken van de speer zien in het leven van Christus' volgelingen, zooals b.v. in de laatste jaren bij velen in het heldenleger der Armenische martelaren, dan zal het hart van den Moslim zijn twijfel overwinnen en met Thomas uitroepen: „Mijn Heer en mijn God!”

Een nieuwe politieke toestand of een nieuw economisch tijdperk zal ons niet voldoende baten. De Islam is een *geestelijk* probleem dat alleen *geestelijk* kan

worden opgelost. Voor de ziel van den Moslim is de uitnemende grootheid van de liefde Gods in Jezus Christus, Zijnen Zoon, onzen Heiland nog de groote onbekende. Dat is de kern van het probleem. Alleen door gebed en inspanning van alle krachten zal het op wonderbare wijze kunnen worden opgelost. Op elken Zendingstpost en in het gebedsleven van elken Zendingeling moet dit de voornaamste bede zijn, dat de harten der Moslims zóó mogen worden verlicht, dat de heerlijkheid van den onzienlijken God, Dien zij aanbidden, aan hen geopenbaard worde in het aangezicht van Jezus Christus, in Wien al de volheid der Godheid lichamelijk woont. Dan *zullen* wij de kloof overbruggen, omdat *Hij* het voor ons zal doen.

HOOFDSTUK X

EEN NIEUWE GEEST NOODIG

Indien een nadenkend beschouwer, staande op een der minarets van de groote moskee der Azhar-Universiteit, het Oosten, het Westen, het Noorden en het Zuiden kon overzien, wat wij dus thans de Mohammedaansche wereld noemen en zich haar geschiedenis van dertien eeuwen zou herinneren, dan zou niets zulk een diepen indruk op hem maken als de

ontzaglijke veranderingen in deze landen, die gedurende al die eeuwen door het Mohammedanisme zijn beheerscht. Met uitzondering van de verspreiding van den Islam in Afrika en zijn uitbreiding in eenige gedeelten van Azië, speciaal in Indië en Malakka, bleef de kaart van de oude Mohammedaansche wereld vrijwel onveranderd. De Islam heeft zijn bakermat in de woestijn gehad en heeft gedurende alle eeuwen Noord-Afrika en het Nabije Oosten beheerscht, evenals Perzië en Centraal-Azië. In 907 na Chr. omvatten de grenzen van het Khalifaat geheel Turkestan, Perzië en Westelijk-Indië, en strekte het zich uit van den Chineeschen muur tot aan de uiterste grenzen van Marokko, Spanje nog inbegrepen. Wél mocht de heerscher over zulk een gebied zich Soliman den Groote noemen.

Thans is de politieke macht echter geheel anders verdeeld. Met uitzondering van Turkije, Afghanistan en Perzië, zijn er geen onafhankelijke Mohammedaansche heerschers meer. Waar vroeger gesloten deuren waren en de hoop, het ploegijzer te kunnen drijven in de onontgonnen gronden, door veelvuldigen tegenstand werd uitgesteld, zijn thans de deuren geopend; en men kan wel zeggen, dat zeven achtste der Mohammedaansche wereld toegankelijk is voor den colporteur, den prediker, den zendeling-arts en den onderwijzer. Alom wordt het zaad uitgezaaid, en in vele plaatsen zijn er voortekenen van een rijpenden oogst.

Geheel Afrika, met zijn bijna 60 millioen Mohammedanen, is onder Westersch bestuur of protectoraat

gekomen, en de Europeesche mogendheden zien meer en meer hare verantwoordelijkheid voor donker Afrika in. Een onlangs in het „Geographical Journal” gepubliceerde kaart geeft een overzicht van het netwerk der reeds aangelegde of ontworpen spoorwegen — een groot systeem van heerwegen voor het Evangelie. Waar vroeger vuur en zwaard verwoesting aanbrachten in den grooten Soedan, zien wij nu goed beheerde provinciën van het Britsche Rijk, en door de uitgestrekte woestijngebieden, waar Kitchener's troepen hun moeilijken tocht naar de hoofdstad volbrachten, zien wij nu expres-treinen met slaap- en restauratiewagens rijden, die de reizigers in vier dagen van Alexandrië naar Khartoem brengen.

Misschien is er geen volk, waaraan God grooter verantwoordelijkheid ten opzichte van de Islamietische wereld heeft opgelegd, dan dat van Groot-Brittanje. Het beheerscht de heerwegen en de toegangspoorten tot het Mohammedaansche volk als geen ander. Van Gibraltar tot Singapore en de Straits' Settlements, te Suez, Bombay en Calcutta, in ieder groot centrum van de Mohammedaansche wereld waait de Britsche vlag. Al de krachtige en koloniseerende Moslim-volken zijn Britsche onderdanen. Die verantwoordelijkheid vinden wij wel het krachtigst geformuleerd in de woorden: „Wien veel gegeven is, van dien zal veel geëischt worden”. God heeft die verantwoordelijkheid gelegd op een volk, dat het Evangelie kent, op een volk, dat een Zendings-traditie heeft en dat steeds een bijzondere

voorliefde heeft getoond voor moeilijke onderzoekingen.

Reeds vóór den oorlog heeft men bij velen een veranderde houding ten opzichte van het Evangelie waargenomen. En welke hartstochtelijke gevoelens van nationalisme of van sympathie, hetzij met de Geallieerden hetzij met hun vijanden, de oorlog ook moge hebben gewekt, veel heviger is de geestelijke onrust, die thans leeft in de harten van tienduizenden. Het werk der Evangelisatie is bijna onverhinderd voortgezet in landen als Algiers, Egypte, Indië en Java.

In Egypte zijn alle Zendings-corporaties bemoedigd door een toenemend aantal ernstig belangstellenden, en eenige Moslims uit de hoogere kringen hebben moedig partij gekozen voor Christus. In het Theologisch Seminarie van de Amerikaansche Zending te Caïro worden Koptische voorgangers en een klas Evangelisten opgeleid voor specialen zendingsarbeid, terwijl in de Delta en langs den Nijl dezelfde Zending een Bijbel-auto en twee Zendings-booten geregeld in dienst heeft. Nooit is er zoo veel en zoo velerlei goede lectuur voor Mohammedanen bewerkt en verspreid, als nú door de verschillende zendings-drukkerijen, in 't bijzonder door de „Beirut-Press”, de „Nile Mission-Press” te Caïro en de „Christian Literature Society for India”. Deze boeken en tractaten vinden hun weg naar alle deelen der mohammedaansche wereld en worden in een twintigtal talen uitgegeven.

Vanwege dit nieuwe tijdperk hebben wij ook behoefte aan een nieuwen geest. In al onzen arbeid voor

de Mohammedanen moeten wij steeds de allerbeste methode in 't oog houden, namelijk — de liefde. Als de liefde van Christus ons dringt, is niets onmogelijk; *zonder* haar zijn al onze plannen vruchteloos en worden al onze verwachtingen verijdeld. Bezieling en steun kunnen wij vinden in Paulus' hymne in I Cor. 13, door haar vers voor vers toe te passen op onze betrekking en verhouding tot onze Moslimsche broeders. Hoe hoog is het ideaal en hoe moet de apostel zelf geworsteld hebben om het te bereiken! Een duidelijk bewijs daarvan vinden wij in zijne Brieven door zijn veranderde houding ten aanzien van de Joden. Het probleem, hoe hen te bereiken, moet veel overeenkomst hebben gehad met dat, waarvoor wij thans geplaatst zijn ten opzichte van de Mohammedanen. In zijn oudsten Brief (I Thess. 2, ^{15, 16}) spreekt hij van de Joden, „die den Heere Jezus gedood hebben, evenals hun eigen Profeten; en ons hebben vervolgd en Gode niet behagen en allen menschen vijandig zijn, daar zij ons verhinderen tot de Heidenen te spreken, dat deze zalig mochten worden; opdat zij de maat hunner zonden te aller tijd zouden vol maken. Maar reeds is de toorn Gods over hen gekomen ter vol-eindiging.”

Vijf of zes jaren gingen voorbij, waarin hij nog meer vervolgingen leed van dit zelfde volk, maar ook meer leerde verstaan van de kracht der liefde van Christus; en als hij aan de Romeinen schrijft, heeft hij de groote les geleerd. Hij heeft geleerd, de werkelijk-

heid te zien in het licht van het ideaal. Door zijn' liefde en medelijden heeft hij een menigte van zonden bedekt. Rom. 9, 1-5 getuigt hij: „Ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet (mijn geweten mij mede getuigenis gevende door den Heiligen Geest), dat het mij eene groote droefheid, en mijn hart eene gedurige smart is. Want ik zoude zelf wel wenschen verbannen te zijn van Christus voor mijne broederen, die mijn maagschap zijn naar het vleesch; welke Israëlieten zijn, welker is de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst *Gods*, en de beloftenissen; welker zijn de vaderen, en uit welke Christus is, zooveel het vleesch aangaat, dewelke is God boven allen te prijzen in eeuwigheid. Amen”.

Het is voor ieder onzer mogelijk, dezelfde ervaringen te maken door dezelfde methode te volgen. Dát is het geheim om te slagen. Op zekeren morgen op den Indischen Oceaan varende, lazen wij een kleine handleiding voor den mohammedaanschen eeredient, uitgegeven te Colombo, in het Tamilsch ¹⁾ en Arabisch. Het was een gebedenboek van de Nagshabandi-derwischen; en het typeert de soort lectuur, die overal in de handen en op de lippen van het volk is. Ziehier de vertaling van een schoone bladzijde: „O God! ik ben geheel bankroet. Doch ik sta voor de poort van Uw paleis. Inderdaad, ik heb groote zonden; ver-

¹⁾ Een dialect van Madras en Ceylon.

geef mij om Uws zelfs wil. Voorwaar, ik ben van U vervreemd, een zondaar, een onwaardige slaaf, die U niets heeft te toonen dan goddeloosheid en ongehoorzaamheid. Mijn zonden zijn ontelbaar als het zand. Vergeef mij en spreek mij vrij van schuld. Delg mijn overtredingen uit en neem U mijner aan. Waarlijk, mijn hart is ziek, maar Gij kunt het genezen. Ik ben niet in staat tot eenig goed werk. Mijn booze daden zijn vele en mijn gehoorzaamheid is gering.”

Welk een schoon gebed om vergeving! Welk een kwelling des harten om vergiffenis van God te mogen verkrijgen; en toch worden al deze smeekingen tot God gericht in den naam van den Arabischen profeet. *Zóó na* bij God is het hart van een Mohammedaan en toch *zóó ver* nog van Hem. Toen de verloren zoon nog verre was van huis, zag zijn vader hem en snelde hem tegemoet. Zullen wij het niet ook doen? Wij pleiten voor een grooter betoon van liefde bij onze toespraken, bij het brengen der Blijde Boodschap en door den dienst der liefde tegenover de gansche Mohammedaansche wereld. Laat ons van Paulus leeren, *hoe* het ideaal verwezenlijkt kan worden. Dan zullen wij de Moslims liefhebben en dagelijks voor hen bidden: „Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht.”

HOOFDSTUK XI

DE ZWEETDOEK VAN VERONICA

Christus vereenzelvigd zich altijd met Zijn discipelen. Als Hij de wijnstok is, zijn wij de ranken. Als wij het lichaam zijn, dan is Hij het hoofd. Zij, die Zijn volk aanraken, raken Zijn oogappel aan. Toen Hij verscheen aan den vervolger op den weg naar Damascus zeide Hij: „Saul, Saul, wat vervolgt gij *Mij?*” Hij is altijd met ons, maar in 't bijzonder vereenzelvigd Hij zich met hen, die om Zijntwil lijden. Daarom was Hij tegenwoordig bij den brand van Smyrna. Hij zag, dat men bisschop Chrysostomus in het gelaat sloeg, dat men zijn baard- en hoofdharen uittrok en dat hij werd overgeleverd om in de straten te worden ver- toond aan het Turksche grauw en gekruisigd te worden buiten zijn kerk. De omvang der gruwelen en de verschrikking der vervolgingen, die te Smyrna zijn begonnen en zich ver daarbuiten hebben voortgezet, zijn niet te beschrijven. En nóg zien de Christenen van Turkije, hulpeloos, hopeloos, dak- loos en hongerende als zij zijn, een donkere toekomst tegen.

Diep medelijden wekken de verhalen, welke de overlevenden hebben gedaan. In antwoord op het aan- bod van den bisschop van Gibraltar, beschreef de

Grieksche Metropoliet te Konstantinopel den toestand met de moedige woorden :

„Uw tegenwoordigheid en uw woorden hebben den last, die zwaar op mijn hart drukte, in zekere mate verlicht. Wees er van overtuigd, mijn broeder, dat gij op een goed oogenblik gekomen zijt naar deze hoofdstad der Oostersche Christenheid, ten einde uit de eerste hand den omvang te vernemen van de ramp, die ons getroffen heeft.

„De wèl-bekende orthodoxe gemeenten van Pontus, Galatië, Cappadocië, Azië en Bithynië, aan welke de apostel Paulus heeft geschreven, hebben opgehouden te bestaan. De Galaten, de Epheziërs en de Kolossensen, die hebben vastgehouden aan de leer, die zij gehoord hebben in de prediking en uit de Brieven van den apostel Paulus, zij zijn niet meer.

„De zeven apostolische gemeenten van Smyrna, Epheze, Philadelphia, Pergamus, Thyatire, Sardis en Laodicea, tot welke de Evangelist Johannes zijn Boek der Openbaringen heeft gericht, zijn weggevaagd van den aardbodem. En de engel der gemeente van Smyrna, onze broeder Chrysostomus, gehoorzaam aan de opdracht, hem door den Heiligen Geest gegeven, om getrouw te zijn tot den dood, heeft de kroon des levens ontvangen.

„In één woord, de Christenheid van Klein-Azië, waarmee uw Kerk in Engeland in den persoon van haar organisator Theodorus, zulk een levendige gemeenschap onderhield, is thans geheel uitgeroeid.

„De vlammen van Smyrna hebben met haren gloed de groote landstreek verlicht, waarin het gebeente begraven ligt van meer dan twee millioen martelaren, die in doodsangst zijn omgekomen als getuigen van Jezus. En om de maat van onze groote smart over Azië vol te maken, hebben wij nu nog de tijding ontvangen van het vreeselijke lijden in Thracië, dat een wildernis is geworden door de verbanning der Christen-bevolking. De ongelukkigen zijn gedwongen geworden het land te verlaten, waarin het gebeente hunner vaders begraven ligt. De overwinnaars in den Grooten Oorlog hebben geëischt, dat het zoo zou geschieden, en dat Thracië geheel Turksch zou worden.... Nochtans zij God in alle dingen geprezen.

„De staf, dien gij mij gebracht hebt, komt ter juister tijd. Inderdaad, ik heb er thans behoefte aan, op dien staf te leunen, nu het gaan mij zwaar begint te vallen door de zwaarte van mijn last. Van ganscher harte beantwoord ik den trouwen broedergroet van den Aartsbisschop van Canterbury, mijn welbeminden en trouwen broeder in Christus, Randall.

„Zeg den Christenen van het Westen, dat wij Christenen van het Oosten, die hier nog zijn overgebleven, diep terneergeslagen en gebroken zijn, maar dat wij geen wrok koesteren tegen hen, omdat hunne regeeringen ons hebben prijsgegeven. Mijn laatste woord is deze bede: Moge onze Heiland, de getrouwe Getuige, Zijn zegen uitstorten over de Kerk van Engeland voor hare sympathie, ons in ons martelaarschap bewezen.”

Er is een legende van de Heilige Veronica, de vrome vrouw uit Jeruzalem, die, bewogen door het zien van Jezus, dragende Zijn kruis, een doek nam, en daarmede de zweetdruppels van Zijn gelaat wischte. Onze Heiland liet zich dien dienst welgevallen en toen Hij den doek aan haar teruggaf, was de afbeelding van Zijn gelaat er wonderdadig in afgedrukt. Wát ook de oorsprong dezer legende zij, haar schoone beteekenis is volkomen duidelijk. Zij had het wreede gepeupel niet kunnen tegenhouden, noch de geeseling voorkomen, noch Pilatus' vonnis veranderen, noch het kruis dragen, zooals Simon deed, maar met innig medelijden wischte zij het bloedend gelaat van den Verlosser af, en zag toen afgedrukt in haren doek: geen bloedvlekken, maar de trekken van het gelaat, waarin het licht glanst van de kennis der heerlijkheid van Gods mededoogen.

Mogen wij niet hopen, dat dit de ondervinding zal zijn van menige Turksche Veronica, of van een Simon van Cyrene uit Anatolië?

Iemand, die het ergste gezien heeft, en op de puinhoopen van Smyrna staarde, schreef: „Ik betreur al het hatelijk spreken, al het geschrijf over de Turken, alsof zij eigenlijk geen menschen waren. Zij zijn wel geen veelbelovende „verloren zonen”, maar wij behoeven er toch niet aan te twijfelen, dat *zij* ook kinderen van onzen Vader zijn. Mij dunkt, dat het voor een waren volgeling van Jezus een heerlijke zaak zou zijn om lange jaren van druk te doorleven en die desnoods met zijn dood te bezegelen, *als* maar Gods

Turksche kinderen hun ouderen Broeder mochten leeren kennen en de boodschap aannemen, die Hij hun van den Vader bracht.”

Er zijn bewonderenswaardige voorbeelden van Moslims te noemen, zoowel van mannen en vrouwen als zelfs van kinderen, die aan Christenen in hun nood medelijden en barmhartigheid betoonden, gelijk er ook Christenen zijn geweest, die met Stefanus baden: „Heere, reken hun deze zonde niet toe”. Dit zijn de eenige lichtpunten in het donkere en droeve register van haat en misverstand.

Er moge menige Saulus zijn, die ook heden ten dage „nog dreiging en moord blaast” tegen de Kerken van Anatolië, toch is hij reeds in zijn hart gegrepen door haar Christelijk getuigenis en het is hem hard, de verzenen tegen de prikkels te slaan. Mogen wij niet verwachten, dat Christus zich aan dezulken zal openbaren, en hen verkiezen zal tot zijne apostelen?

Wij, zendelingen, voelen dezelfde smart als Veronica, en staan hulpeloos tegenover de tragedie van het Nabije Oosten. Wij kunnen den Gordiaanschen knoop van zelfzuchtige diplomatie niet doorhakken noch de maat der persoonlijke en gemeenschappelijke schuld bepalen, die er rust op de te Lausanne vertegenwoordigde natiën.¹⁾ Maar om slechts toeschouwers, ongevoelige getuigen te zijn, die zwijgend zich op een

¹⁾ Het tijdstip, waarop dit geschreven is, valt samen met de destijds gehouden Conferentie te Lausanne, over de vraagstukken van het Nabije Oosten. (VERT.)

afstand houden, terwijl gansche Christen-gemeenten geblinddoekt en geboeid, bespuwd, gegeeseld en gekruisigd worden — *dat is onmogelijk.*

Als wij staren op het gelaat, in Veronica's zweetdoek afgedrukt ¹⁾, of beter nog op het gelaat van onzen verrezen Heiland zelf, dan komen ons Zijne woorden te binnen: „Voor zooveel gij dit aan een' van deze Mijne minste broeders gedaan hebt.... zoo hebt gij dat Mij gedaan”. Omdat wij nooit te veel voor Hem kunnen doen, kunnen wij ook nooit te veel doen of te veel lijden voor de volken van het Nabije Oosten om hen te brengen tot de kennis van Hem en tot Zijn vrede. „Maar Ik zeg u: hebt uwe vijanden lief, doet wel dengenen, die u haten, en bidt voor degenen, die u geweld aandoen en u vervolgen.”

HOOFDSTUK XII

„GOD AANGRIJPEN” (JES. 64, 7)

Het vorige hoofdstuk getuigde er van, hoe het onmogelijke nochtans mogelijk is en plaatste den lezer

¹⁾ Deze te Rome in den St Pieter bewaarde reliquie deelt haar beroemdheid met vijf andere, zooals Calvijn in zijn Tractaat der Reliquiën heeft aangetoond; terecht wendt de schrijver onze blikken van het afbeeldsel op den Heiland zelf. (VERT.)

vlak voor de geestelijke beginselen van den arbeid der Zending: vergevensgezindheid, liefde, geduld, lijdzaamheid, geloof en moed. Te Mesjed of op de Philippijnen, in Arabië of in China, overal staat de zendeling voor denzelfden eisch — de Moslims te bewegen, hun roerende trouw aan Mohammed over te dragen op Christus. Hier falen menschelijke wijsheid en kracht ten eenenmale. Wij voelen, hoe wij hier volkomen afhankelijk zijn van God. „Mijn ziel, wacht *alleen* op den Heere.”

Ondanks de geweldige politieke, sociale en economische veranderingen, die ongetwijfeld het gevolg zullen zijn van een hergroepering der rassen en volken of van het herstel der heerschappij van het Westen in het nabije Oosten, zullen de intellectueele en geestelijke krachten van den Islam zich samentrekken en haar greep op den geest en het hart van zijn volgelingen slechts versterken. Zelfs het geringste vertrouwen op politieke invloed of rassen-superioriteit of Westersche beschaving zou een groote fout zijn, die ons duur kon te staan komen. In een tijd als dezen worden wij krachtig herinnerd aan de woorden van Jeremia, gesproken voor alle tijden (17, ⁵⁻⁸):

„Zoo zegt de Heer: Vervloekt is de man, die op een' mensch vertrouwt en vleesch tot zijn arm stelt en wiens hart van den Heere afwijkt; want hij zal zijn als de heide in de wildernis, die het niet gevoelt wanneer het goede komt, maar blijft in dorre plaatsen in de woestijn, in zout en onbewoond land.

„Gezegend daarentegen is de man, die op den Heere vertrouwt en wiens vertrouwen de Heere is; want hij zal zijn als een boom, die aan het water geplant is en zijn' wortelen uitschiet aan een' rivier, en gevoelt het niet, wanneer er een' hitte komt, maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van droogte zorgt hij niet en houdt niet op van vrucht te dragen.”

De rivieren Gods hebben haar oorsprong, niet in de woestijnen der diplomatie, maar vloeien van den troon Gods en van het Lam. In het geestelijk conflict tusschen Christendom en Islam, moet de ware strijder van het Kruis alleen staan in de kracht van dat Kruis. De vleeschelijke arm zal ons begeven; wij mogen onze hoop niet bouwen op regeeringen, hoe veelbelovend haar politiek ook zij. Als alle verdragen zullen zijn verdwenen, zal dan de Evangelie-prediking daardoor gebaat of belemmerd zijn? Er moge behoefte zijn aan een uitgesproken getuigenis, er is nòg grootere behoefte aan gedurige voorbede. Wij moeten „God aangrijpen”.

Geen stoutmoediger definitie van het gebed dan welke in deze woorden van Jesaja is uitgedrukt. Hier openbaart zich tegelijkertijd de hartstocht van den smeekeling, de kracht van het martelaarsgeloof en de vermetelheid der Hebreeuwsche poëzie. Het gebed, door Gladstone genoemd „de hoogste oefening van het menschelijk intellect”, is ook de hoogste oefening van genegenheid en wil. Hoe nauwkeurig wij ook de Mohammedaansche wereld mogen bestudeeren: haar verwaar-

loosde gebieden, haar gewijzigde omstandigheden en het rijpen van den oogst (waarbij het bloed der martelaren heeft gevloeid) . . . het meeste zullen wij toch bereiken op onze knieën. Het is nu eenmaal niet te vermijden, dat de gemoederen in beroering komen; maar de eenige plaats, waar deze gebedsnood nimmer behoeft onderdrukt te worden door vrees voor menschen of censuur, is de binnenkamer. Hier kunnen wij onze harten uitstorten en onze smart uitschreien. Onze voorbede is de proef op de waarachtigheid en den ernst van ons medelijden. Als wij de geschiedenis van den Islam nagaan — zijn toestand en vooruitgang en daartegenover de verwaarloozing door de Kerk, de lauwheid onzer liefde en de zwakheid onzer pogingen — hoeveel ongebruikte gelegenheden voor schuldbelijdenis en zelfvernedering en van geestdrift om Gods glorie te verbreiden! Hij, die „God aangrijpt” voor de wereld der Moslims, zet Goddelijke krachten in beweging. Zulk bidden reikt ver, het bereikt alles waar het om vraagt. Een Christen op zijn knieën is een koning en priester voor God en zijn binnenkamer wordt een oefenschool voor zijn ziel. De poging om Gods tegenwoordigheid in Zijne wereld tot werkelijkheid te maken, geeft spankracht aan ons geloof. Wij gelooven, omdat het *onmogelijk* is. Het gebed versterkt en loutert den wil; en geeft beslistheid aan hen, die weifelen. Het schenkt energie aan de lusteloozen, kalmte aan de vreesachtigen, medegevoel aan de zelfzuchtigen en ruimhartigheid aan hen, die eng en bekrompen zijn.

Paulus noemt zijn leven *hier* een „strijdperk”. Het is een groote, geestelijke kamp in een arena, waar de wapenen niet vleeschelijk, maar niettemin — door Gods hand — in staat zijn, ook de hechtste bolwerken te slechten.

De krachten van het heelal, neen, van God-zelf, zijn ter beschikking van hen, die bidden — van hem, „die zich beijvert om God aan te grijpen” (Jes. 64, 7). Opportuniteit is een groot woord; het heeft iets uitdagends, juist door zijn beloften voor de toekomst en zijn dwingende noodzakelijkheid voor het heden. Toch is opportuniteit niet het laatste woord in de Zending, en evenmin is het de zuivere maatstaf voor onze verplichtingen. Het brengt altijd met zich de verzoeking tot opportunisme, en dit is nooit 'n goed Zendingsmotief. Zeker, de open deur wenkt, maar de gesloten deur roept om Hem, die recht heeft binnen te gaan. *Hij kwam, toen de deuren gesloten waren.* De koninkrijken dezer wereld mogen grenzen hebben, welke men niet mag overschrijden, het Evangelie van Jezus Christus kent geen grenzen. Het is niet gebonden noch begrensd (II Tim. 2, 9), zijn Boodschap drijft uit wat verkeerd is en verbreekt alle hindernissen. Het is teekenend, dat een van de namen van Allah in den Mohammedaanschen rozenkrans is: „Al Fattah” — de groote Ontsluiter. Hij opent de lippen der stommen, dat zij zingen; de oogen der blinden, dat zij zien; de poorten der gevangenis, dat de gevangenen uitgaan. Hij opent deuren om uit te gaan en in te gaan; Hij

opent zelfs de graven; Hij opent de vensteren des hemels en de poorten des doods. Wat Hij opent, kan niemand sluiten. Paulus' ervaring te Epheze is die van vele arbeiders in Mohammedaansche landen. „Een groote en sterke deur is mij geopend en er zijn vele tegenstanders.” Gods genade maakte de deur *sterk*, en de tegenstanders maakten haar *groot*. Hoe geweldiger het probleem ons schijnt, des te gemakkelijker is het voor den *Almachtige*. Dat is de glorie van het onmogelijke. Moeten wij dan „God niet aangrijpen” — en al het andere loslaten — ter wille van de Mohammedaansche wereld en hare verlossing?

HOOFDSTUK XIII

MET ONVERSCHROKKEN GELOOF

De Alpenbeklimmer, die een bepaalden top wil bereiken, kan maar zoo nu en dan, op een gunstig punt, het einddoel zien. Wat hij wél ziet, is het steenachtige pad, dat hij volgen, de rotsen en de afgronden, die hij vermijden moet, de eindelooze helling, die steeds steiler wordt; hij voelt de toenemende vermoeidheid, de eenzaamheid, en den steeds zwaarder drukkenden last, en toch geeft het zien van dit eindpunt hem steeds nieuwe kracht. Daarvoor worden al de moeiten van

den tocht als niets geacht. De Evangelisatie der Mohammedaansche wereld is een taak zóó groot, zóó zwaar en bij tijden zóó ontmoedigend, dat alleen de blik naar boven de arbeiders kan sterken. De Evangelisatie van die wereld is geen phrase, waarmee men luchthartig kan omspringen; zij stelt zich een verheven doel; zij is een werk des geloofs, een arbeid der liefde, een beproeving der hoop, waarvan de vervulling wel lang op zich laat wachten, doch die niettemin onvergankelijk is.

Het huidige wereldconflict, zoowel in zijn fundamenteele oorzaken van de ontwikkeling der gebeurtenissen als in zijn eindresultaten, raakt inzonderheid hen, die arbeiden onder en bidden voor de Moslims. Daarom hebben zij zulk een bijzondere behoefte aan ons gebed met een bijzonderen oproep daartoe.

Allereerst hebben wij te bidden voor onszelf en voor de Kerken der Christenheid, opdat ons geloof niet bezwijke en onze vrees de overhand zou krijgen; opdat wij de trouw aan een vlag niet zouden verwarren met de trouw aan Christus, en zoo ook de feiten van den oorlog in het Nabije Oosten met de gevolgen daarvan. Wij moeten allereerst bidden, dat ieder onzer bevrijd worde van vrees en beschroomdheid. Deze zijn een van de voornaamste hinderpalen geweest bij de Evangelisatie onder de Moslims. H. G. Wells zegt in zijn verhaal *The Research Magnificent*, dat de strijd tegen de vrees het begin van elke zielsgeschiedenis is. „Vrees”, schrijft hij, „is de voornaamste en hardnekkigste der machten, die ons in de veilige schaaps-

kooi houden, die ons teruggedrijven naar de oude platgetreden paden van een zeker indifferentisme en van beuzelarij. De eerste vrucht van allen zielenadel is onderwerping van de vrees. De moderne wereld denkt maar al te zeer, dat een leven zonder zorg en moeite en gevaren het beste is, wat men bereiken kan. Zij wordt door vrees gekweld, verontrust door de gedachte aan smart en dood, en zij is die nooit anders tegengetreden dan als kinderen van goed-gesitueerde ouders, die deze dingen enkel zien in overdreven vormen en afmetingen, in een dierentuin of in nachtmerries. En zoo acht zij de ontdekking der „verdoovende middelen” den hoogsten triomf der beschaving, en behaaglijkheid en onschuldige vermaken — de idealen der kinderkamer — het eenige doel der menschheid.”

Vreesachtigheid bij een Christen is een verloochening van God. Wat voor een God zouden wij toch hebben, indien Hij niet in staat ware, ons te bevrijden van die vreesachtigheid, die ons leven verlamt en onze plannen dwarsboomt, ons schroomvallig maakt om iets te wagen in het geloof?

Wij moeten in de bres springen voor die Mohammedaansche landen, waar de toegangsdeur vóór den oorlog reeds open was en waar zij nog op geenerlei wijze gesloten is. Onder die landen mogen wij noemen Indië, China, Malakka en Egypte, tezamen meer dan de helft der Mohammedaansche wereld omvattende. De gevolgen van den oorlog zijn in die landen niet onmiddellijk en in economisch opzicht gevoeld, maar

verstandelijk en geestelijk is men er wel ontwaakt en in beweging geraakt. Nooit is er zulk een vraag naar Gods Woord geweest, en nooit is er zoo ruimschoots Christelijke lectuur verspreid. Reeds het feit, dat de Moslims aan de Britsche regeering trouw zijn gebleven. moet ons trouw doen zijn aan onzen Koning, door hun de boodschap van Zijn vrede en genade en eeuwige gelukzaligheid door Zijn liefde te brengen.

Het is evenzeer en dringend noodig, dat wij biddend pleiten voor landen en harten, die tot nu toe nog gesloten zijn, dat zij thans — na den oorlog — wijd mogen geopend worden. Niemand kan er blind voor zijn, dat de feiten, die langzamerhand ruchtbaar geworden zijn uit Turkije, Palestina en Arabië, een diepe beteekenis moeten hebben voor de toekomst van het Koninkrijk Gods. Als het bloed der martelaren nog steeds het zaad der Kerk is, welk een heerlijken oogst mogen wij dan verwachten van de heilige akkers in Armenië en noordelijk Perzië, waar zóó velen zijn vermoord. In het nieuwe koninkrijk van Hedsjaz, in den nieuwen verbindingsweg van Assyrië naar Egypte, in de nieuwe beschaving, die in Mesopotamië heeft veld gewonnen, kunnen wij reeds iets zien van de vervulling der heerlijke profetie van Psalm 72 en Jesaja 60. Als wij deze hoofdstukken lezen in het licht van den grooten wereld-oorlog, versterken wij ons geloof en wordt ons levensdoel grootscher.

Landen als Arabië, Palestina, Klein-Azië, Syrië en Perzië, die reeds zeer dun bevolkt waren, voordat de

oorlog uitbrak, zullen opnieuw een zeer dringend beroep op ons doen, als het tijdperk van den wederopbouw aanbreekt. Wij zullen dan staan tegenover nooden, die verbijsterend groot zijn en onuitsprekelijk aandoenlijk. Waar de Armenische martelaarskerk haar bloed heeft gestort, daar is nu heilige grond, en juist door die offers zal er een gelegenheid zijn als nooit tevoren om in maatschappelijk en geestelijk opzicht de liefde van Christus voor de Mohammedanen practisch te bewijzen. En bij dit alles komen nog de onbezette provinciën van het Nabije Oosten en van Centraal-Azië, ons als het ware uitdagen om het ook dáár in het geloof te wagen.

Voor de nog onbezette gebieden hebben wij mannen noodig van het beste gehalte, echte pioniers, zooals Charles G. Gordon er een beschreef in een brief uit Khartoem aan zijn zuster: „Waar zult gij een apostel vinden? Ik zal u zeggen, wat ik met dat woord bedoel. Hij moet een man zijn, die der wereld gestorven is, die geenerlei banden op aarde meer heeft, die naar den dood verlangt, als het God behaagt, hem tot Zich te nemen; die de intense eentonigheid dezer landen kan verdragen; die niet hunkert naar veel brieven en die vertrouwd is met de gedachte straks eenzaam te moeten sterven. Er zijn er maar weinig, zeer, *zeer* weinig, die dezen post kunnen aanvaarden. Halve maatregelen zullen echter niet baten. Zij zullen alles moeten opgeven, let wel, *alles, alles*, om hier *iets* te kunnen doen voor Christus. Geen halve en óók geen

driekwart-maatregelen kunnen hier helpen. En toch, welk een akker!”

„Bidt daarom den Heer des oogstes, dat Hij arbeiders uitstoote in Zijn wijngaard.”

GEBED VOOR DE MOHAMMEDAANSCH WERELD VAN ONZEN TIJD

Almachtige God, onze hemelsche Vader, die het gansche menschelijke geslacht uit éénen bloede hebt gemaakt en die beloofd hebt, dat velen zullen komen van het Oosten en met Abraham zullen aanzitten in Uw Koninkrijk: wij bidden voor Uwe tweehonderd millioen verloren kinderen in de Mohammedaansche landen, die nog van verre staan, dat zij nabij mogen gebracht worden door het bloed van Christus. Zie in ontferming op hen neer, omdat zij geen kennis hebben aan Uwe waarheid.

Neem van hen weg den hoogmoed van hun verstand en de verblinding huns harten, en openbaar aan hen de alles overtreffende schoonheid en kracht van Uwen Zoon, Jezus Christus. Overtuig hen van hun zonde in de verwerping van de verzoening door den eenigen Verlosser. Verleen zedelijken moed aan hen, die U liefhebben om Uwen naam met kloekmoedigheid te belijden.

Verhaast den dag der volmaakte bevrijding in Turkije, Arabië, Perzië en Afghanistan. Maak Uw volk gewillig in dezen nieuwen, welaangenamen dag voor China,

Indië en Egypte. Stoot arbeiders uit, waar de oogst rijp is en ijverige ploegers om de vorens te trekken in de nog steeds verwaarloosde landen. Mogen de heidensche stammen in Afrika en Malakka geen prooi worden van den Islam, maar gewonnen worden voor Christus. Zegen den dienst der medische zending in elk hospitaal en den dienst der liefde op elken Zendingspost. Mogen alle Mohammedaansche kinderen in de Zendingsscholen geleid worden tot Christus en Hem aannemen als hun persoonlijken Heiland.

Sterk de bekeerden, breng de afvalligen weder en verleen aan allen, die arbeiden onder de Mohammedanen, de zachtmoedigheid van Christus, zoodat gebroken rietstaven ¹⁾ mogen worden tot pilaren Zijner kerk, en rookende vlaswieken tot een schijnend licht. Ontbloot Uwen arm, o God, en toon Uwe macht. Al onze verwachting is van U.

Vader, de ure is gekomen; verheerlijk Uwen Zoon in de Mohammedaansche wereld en verhoor door Hem het gebed van Abraham, Uwen vriend: „Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht.” Om Jezus' wil. Amen.

¹⁾ Gedacht is hier aan „het gekrookte riet” van Jes. 42 : 3.
(VERT.)

INHOUD

Hfdst.	Bladz.
I. De huidige crisis en het gebed	7
II. Waar de steenen spreken	11
III. Ons wachtwoord en de Islam	15
IV. Het zwaard of het Kruis	23
V. Hoe is verzoening mogelijk?	28
VI. „Niet met vleeschelijke wapenen”	34
VII. De ongenoegzaamheid der statistiek	39
VIII. De liefde, die overwint	43
IX. Hoe de kloof te overbruggen	47
X. Een nieuwe geest noodig	53
XI. De zweetdoek van Veronica	60
XII. „God aangrijpen”	65
XIII. Met onverschrokken geloof	70